

Leidraad flora en fauna

Gemeente Zaanstad

Leidraad flora en fauna

Gemeente Zaanstad

definitief

Versie 2

Opgesteld door

Gemeente Zaanstad
Postbus 2000
1500 GA ZAANDAM

Eelerwoude
Achterstraat 11
4101 BB Culemborg
T 0345 72 70 00
F 0345 72 70 10
E info@eelerwoude.nl
I www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer: P6401
Datum: 27-1-2015
Opgesteld: R. Heins en T. Koelemeijer

.
De opmaak van dit rapport gaat uit van dubbelzijdig
afdrukken

INHOUD

1	INLEIDING	5
1.1	Aanleiding.....	5
1.2	Gebruik en leeswijzer.....	6
2	WETTELIJK KADER	7
2.1	Flora- en faunawet.....	10
2.2	Koppeling met de WABO.....	14
2.3	Natuurbeschermingswet 1998.....	15
2.4	Voorgenomen beleid: nieuwe Wet natuurbescherming.....	16
3	AANPAK IN ZAASTAD	18
3.1	Borging Flora- en faunawet.....	18
3.2	Gedragcode Amsterdam biedt juridische basis voor deze leidraad.....	19
3.3	Verantwoordelijkheid.....	19
3.4	Informatie aanwezigheid beschermde soorten.....	20
3.5	Onvoorziene natuurwaarden tijdens werkzaamheden.....	20
4	BESCHERMDE NATUUR IN ZAASTAD	22
4.1	Zaanse beschermde soorten.....	22
4.2	Zaanse beschermde gebieden.....	22
5	BEHEER EN ONDERHOUD	24
5.1	Aanpak.....	24
5.2	Voorbereiding.....	24
5.3	Maatregelenkalender bestendig beheer en onderhoud.....	26
5.4	Uitvoering.....	45
6	RUIMTELIJKE ONTWIKKELING EN REALISATIE **	46
6.1	Aanpak.....	46
6.2	Planvoorbereiding.....	47
6.3	Planvormingsfase.....	50
6.4	Planrealisatiefase.....	51
7	IMPLEMENTATIE LEIDRAAD	52
7.1	Zaanatlas laag flora en fauna.....	52
7.2	Aanpassen digitale hulpmiddelen.....	53
7.3	Opleiding.....	53
7.4	Continue borging.....	54

7.5	Evaluatie	54
	OVERLEGGEN/INPUT	55
	BIJLAGE 1 – BESCHERMDE SOORTEN IN ZAASTAD	56
	BIJLAGE 2 – BEHEERCATEGORIEËN EN BESCHERMDE SOORTEN.....	60
	BIJLAGE 3 – AFSPRAKENLIJST WERKPROTOCOL	62
	BIJLAGE 4 – GENERIEKE AANPAK NATUUR	66
	BIJLAGE 5 – TOELICHTING EISEN EN INHOUD NATUURONDERZOEK	67
	BIJLAGE 6 – GEDRAGSCODE FLORA- EN FAUNAWET GEMEENTE AMSTERDAM	72
	BIJLAGE 7 – ECOLOGISCH STROOMSCHEMA EN ECOLOGISCHE WAARDENKAART VOOR BAGGERWERKZAMHEDEN IN GEMEENTE ZAASTAD	74

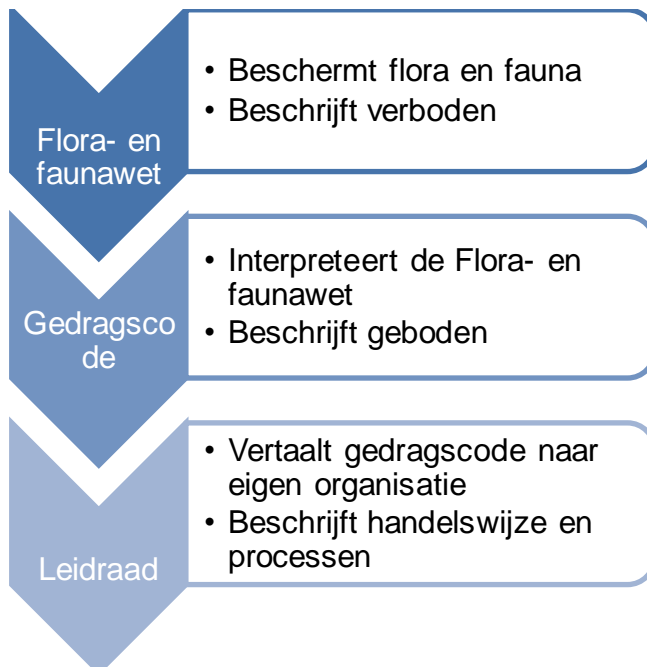
1

INLEIDING

1.1 Aanleiding

De Flora- en faunawet beschermt planten en dieren in Nederland. Iedereen moet zich houden aan de Flora- en faunawet. Voorliggende leidraad geeft aan hoe wordt geborgd dat bij werkzaamheden door en voor de gemeente Zaanstad conform de Flora- en faunawet gehandeld wordt

Zaanstad geeft hiermee duidelijkheid over hoe aantoonbaar conform de Flora- en faunawet gehandeld moet worden. Dit wordt ondermeer gedaan door volgens een gedragscode Flora- en faunawet te werken. Voorliggende leidraad geeft aan hoe dit wordt geborgd in de organisatie en de processen.



1.2 Gebruik en leeswijzer

In deze leidraad wordt onderscheidt gemaakt tussen werkzaamheden in het kader van beheer en onderhoud en werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen. Het onderscheidt tussen beide typen werkzaamheden wordt toegelicht in hoofdstuk 3. In dit hoofdstuk wordt eveneens ingegaan op de verantwoordelijkheden bij het gebruik en de nalevering van deze leidraad.

De handelwijze en voorwaarden rond de uitvoering bij beheer en onderhoud worden toegelicht in hoofdstuk 5. Hoofdstuk 6 gaat in op de handelwijze bij ruimtelijke ontwikkelingen.

In de bijlage zijn diverse documenten opgenomen ter onderbouwing, toelichting en voor het praktische gebruik.

2

WETTELIJK KADER

De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een gebiedsgericht (Natuurbeschermingswet 1998) en een soortgericht spoor (Flora- en faunawet). Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 zijn de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving geïmplementeerd. De kern van het natuurbeleid wordt gevormd door de Ecologische hoofdstructuur (EHS), dat een samenhangend netwerk vormt van natuurgebieden. Figuur 1 geeft een overzicht van hoe de natuurwetten zich verhouden, wat het beschermd, waarop getoetst moet worden en wie het bevoegd gezag is.

Deze leidraad geeft met name invulling aan hoe moet worden omgegaan met de Flora- en faunawet. De Ecologische Hoofdstructuur en Natuurbeschermingswet 1998 worden kort aangehaald. Bij werkzaamheden in of nabij beschermde natuurgebieden (EHS of Natura 2000-gebieden) is maatwerk noodzakelijk.



Figuur 1 Overzicht van de natuurwetgeving en natuurbeleid in Nederland

	Bestendig beheer en onderhoud Bestendig gebruik	Ruimtelijke ontwikkeling
niet beschermde soorten	Zorgplicht	Zorgplicht
Soorten van tabel 1 lichtste beschermingsregime algemene soorten	Vrijstelling Wel zorgplicht	Vrijstelling Wel zorgplicht
Soorten van tabel 2 middelste beschermingsregime overige soorten	Gedragscode of Ontheffing/Vvgb	Gedragscode of Ontheffing/Vvgb
Vogels zwaar beschermingsregime alle inheemse broedvogels	Gedragscode of Ontheffing/Vvgb	Gedragscode of Ontheffing/Vvgb
Vogels met jaarrond beschermde nesten zwaar beschermingsregime	Gedragscode of Ontheffing/Vvgb	(generieke) Ontheffing/Vvgb
Soorten van tabel 3 zwaarste beschermingsregime bijlage 1 AMvB bijlage IV Habitatrichtlijn	Gedragscode of Ontheffing/Vvgb	(generieke) Ontheffing/Vvgb

Licht

Bescherming

Zwaar

Figuur 2 Overzicht mogelijke instrumenten om de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet te overtreden bij activiteiten. De tabellen in dit overzicht verwijzen naar de verschillende tabellen in de Flora- en faunawet.

Kader – Bescherming van vogelnesten

Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die nesten beschadigen of verstoren. Van een aantal vogelsoorten zijn de nestlocaties het hele jaar door beschermd.

In sommige gevallen kunnen vogels waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn toch deze jaarrond bescherming krijgen. Bij zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden kunnen de nesten van vogels toch jaarrond beschermd zijn. Dit kan bijvoorbeeld aan de orde zijn indien het een kernpopulatie van het gebied betreft. Of de invloed van een ontwikkeling grote negatieve effecten heeft op de gunstige staat van instandhouding van de soort. Dit kan aan de orde zijn bij grootschalige gebiedsontwikkelingen of bijvoorbeeld bij het aantasten van grote kolonies van vogels. In Zaanstad kan bijvoorbeeld het aantasten van de reigerkolonie bij de Wormerveer resulteren in een halvering van de populatie in de gemeente.

2.1 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet is erop gericht om de Nederlandse biodiversiteit te beschermen. en de dieren en planten binnen de Nederlandse wetgeving de plek te geven die hun volgens de Europese afspraken toekomt.

2.1.1 Verbodswet

De Flora- en faunawet is - in tegenstelling tot vele andere wetten - een verbodswet en geen gebodswet. Overtreding van de Flora- en faunawet is een economisch delict waarbij op basis van 'strafrecht' boetes worden gegeven en/of vervolging optreedt. Ook kan op basis van bestuursrecht bestuursdwang worden opgelegd. Personen worden individueel aansprakelijk gesteld en eventuele opdrachtgevers kunnen te maken krijgen met aansprakelijkheid en vervolgschade.

De verboden moeten ervoor zorgen dat in het wild levende planten en dieren zoveel mogelijk met rust worden gelaten. Handelingen die de wet verbiedt zijn:

- plukken, vangen en doden;
- verstoren;
- vernielen van leefgebied, nesten en holen;
- weghalen van eieren;
- bezit en handel.

Onder bepaalde voorwaarden mogen deze handelingen wel uitgevoerd worden. U heeft dan een ontheffing of vrijstelling nodig of u werkt conform een gedragscode.

2.1.2 Bescherming planten en dieren

De Flora- en faunawet gaat over de bescherming van ongeveer 500 planten- en diersoorten, van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe').

De wet beschermt:

- Enkele vaatplanten
- Bijna alle zoogdieren
- Alle vogels
- Alle reptielen
- Alle amfibieën
- Enkele vissen
- Enkele ongewervelde (insecten en weekdieren)

In bijlage 1 is een lijst opgenomen van alle Zaanse beschermde planten en dieren.

Deze soorten zijn verdeeld in vijf beschermingsniveau's:

- licht beschermde soorten (tabel 1 van de Flora- en faunawet);
- middelmatig beschermde soorten (tabel 2 van de Flora- en faunawet);
- zwaar beschermde soorten (tabel 3 van de Flora- en faunawet);
- vogels;
- vogels waarvan de nesten het hele jaar zijn beschermd.

2.1.3 Zorgplicht

De Flora- en faunawet gaat uit van de intrinsieke waarde van alle dieren en planten. De mens moet daar zorgvuldig mee omgaan. Daarom is de zorgplicht in artikel 2 van de wet opgenomen. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. Dat betekent dat iedereen naar redelijkheid nadelige effecten:

- moet voorkomen;
- moet beperken;
- ongedaan moet maken.

2.1.4 Instrumenten

Indien beschermde soorten voorkomen op een locatie, dient hier zorgvuldig mee omgegaan te worden. Hoe ver deze zorgvuldigheid gaat, is afhankelijk van de beschermingsgraad van de planten en dieren.

Afhankelijk van de activiteit zijn er instrumenten beschikbaar om op een correcte wijze te handelen conform de Flora- en faunawet:

- Vrijstelling
- Ontheffing
- Gedragscode
- Generieke Aanpak Natuur

Figuur 2 geeft aan bij welke activiteiten welke instrumenten beschikbaar zijn.

Vrijstelling

Een vrijstelling is een uitzondering op een verbod. Deze geldt voor iedereen die aan de voorwaarden van de vrijstelling voldoet. In dit geval gaat het ministerie van EZ er van uit dat er zorgvuldig wordt gehandeld zonder dat het formeel voorafgaand aan de activiteit wordt aangetoond. Een gedragscode is een goed instrument om op een praktische wijze invulling te geven aan het zorgvuldig handelen en dit ook aantoonbaar te maken.

Gedragscode

Een gedragscode is een branchegerichte en activiteitgerichte werkinstructie voor het zorgvuldig handelen tijdens het verrichten van werkzaamheden op locaties waar vaste rust- en verblijfplaatsen van beschermde flora of fauna aanwezig zijn. Een door het ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode geldt voor 5 jaar voor alle in de gedragscode beschreven werkzaamheden.

Bij **bestendig beheer en onderhoud** en **bestendig gebruik** kan een gedragscode worden toegepast voor alle beschermde soorten.

Voor **ruimtelijke ontwikkeling** en **achterstallig onderhoud** kan een gedragscode toegepast worden op locaties waar tabel 2 soorten of niet jaarrond beschermde vogelnesten voorkomen. Tevens kunnen middels deze gedragscode ook de vaste rust- en verblijfplaatsen van tabel 1 soorten worden beschermd. Voor tabel 3 soorten en jaarrond beschermde vogelnesten kan de gedragscode dus niet gebruikt worden.

Kader – Bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik

Werkzaamheden vallen onder **bestendig beheer en onderhoud** indien de werkzaamheden gericht zijn op het instandhouden van de huidige situatie

Dit gaat om werk aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen en bermen, werk in het kader van natuurbeheer en werk in het kader van landbouw of bosbouw. Cruciaal is dat uw activiteiten bestaan uit devootzetting van een praktijk die is gericht op behoud van de bestaande situatie. Deze werkzaamheden worden al langer op deze manier uitgeoefend en hebben kennelijk niet verhinderd – of er zelfs aan bijgedragen – dat zich beschermde soorten in het gebied hebben gevestigd. Vaak is er een beheers- of onderhoudsplan voor langere termijn. U kunt denken aan maaien van vegetaties in stand te houden, maaien van bermen voor verkeersveiligheid, maaien van gras voor kuilvoer, beheer van waterlopen, maar ook aan oogsten in de landbouw of het vellen van bomen in de bosbouw.

Let op: het element bestendigheid is hier cruciaal. Zodra u grote veranderingen doorvoert, zoals toepassing van nieuwe technieken of machines, of ingrijpende grootschalige maatregelen neemt (bijvoorbeeld kaalkap van bos, omvorming van een natuurtype door afgraving, afgraven van duinen, op grote schaal plaggen van een heideveld, uitbaggeren van een (dichtgegroeid ven) of omvorming van grasnaar akkerland) is er geen sprake meer van bestendig beheer of onderhoud.

Bestendig gebruik zijn jarenlange activiteiten die samenhangen met de landschappelijke kwaliteit van een gebied, en die daarin zijn ingepast. Voorbeelden zijn het gebruik van militaire oefenterreinen, recreatiegebieden, het beheer en onderhoud van recreatieterreinen zoals jachthavens, maar ook evenementen op daarvoor bestemde terreinen, zoals motorcross. Hiervoor geldt hetzelfde als hierboven: de activiteiten vinden al langer op deze manier plaats en hebben kennelijk niet verhinderd dat zich beschermde soorten hebben gevestigd. Zodra u veranderingen aanbrengt in frequentie, omvang of intensiteit, en u dus duidelijk afwijkt van de gebruikelijke gang van zaken, is er niet langer sprake van bestendig gebruik

- uit: folder 'Buiten aan het werk'. Februari 2010 Een uitgave van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit-

Hoe een gedragscode gebruiken

Een gedragscode wordt van toepassing verklaart bij activiteiten waarbij beschermde soorten (mogelijk) worden aangetast. De werkzaamheden worden daarbij conform de eisen van de gedragscode uitgevoerd.

Ter verduidelijking:

- Een goedgekeurde gedragscode hoeft niet te worden vastgesteld door bestuursorganen. Dit mag wel en is wellicht wenselijk.
- Een gedragscode hoeft niet te worden gebruikt bij activiteiten waarbij geen verboden van de Flora- en faunawet worden overtreden. Dit mag wel om aantoonbaar zorgvuldig te handelen.
- Voor verschillende activiteiten kunnen verschillende gedragscodes worden gebruikt.

Ontheffing

Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt. Een ontheffingsaanvraag vereist een gedegen voorbereiding met onder meer ecologisch onderzoek en het verkennen van alternatieven.

Voorbeelden van ontheffingsplichtige activiteiten:

- Kappen van bomen met een buizerdnest;
- Slopen van bebouwing met een vleermuisverblijfplaats;
- Dempden van een sloot met grote modderkruiper

Generieke Aanpak Natuur (werktitel)

Momenteel wordt er voor iedere ontwikkeling een apart natuuronderzoek uitgevoerd. Dit kost vaak veel geld en tijd. Het ministerie van Economische Zaken heeft een nieuw middel beschikbaar gesteld om ontwikkelingen sneller te realiseren; de Generieke Aanpak Natuur. Hierbij kan in één keer voor een groot gebied een generieke ontheffing worden aangevraagd voor 10 jaar. In bijlage 4 is een nadere toelichting opgenomen.

Kader – Ontheffing Tijdelijke Natuur, een andere soort ontheffing

Tijdelijke natuur is natuur die ontstaat op bijvoorbeeld braakliggende landbouwgebieden, opgespoten haven- en industrieterreinen en woningbouwgebieden voordat de eindbestemming is gerealiseerd. Tot de daadwerkelijke realisatie van de eindbestemming vindt spontane of geleidelijke natuurontwikkeling plaats. Hier hebben beschermde, maar ook niet beschermde soorten veel baat bij. De essentie van tijdelijke natuur is dat in een gebied eerst ruimte wordt geboden aan de ontwikkeling van flora en fauna, in de wetenschap dat die natuurwaarden na aan de verloop van tijd weer, actief, worden verwijderd. Dit kan door een ontheffing tijdelijke natuur vooraf aan te vragen.

2.1.5 Onderzoek en toetsing

Toetsing aan de Flora- en faunawet kent geen vastgestelde wettelijke kaders. Het enige relevante is de feitelijke situatie. Is een beschermde soort aanwezig dan moet hiermee rekening worden gehouden. In hoofdstuk 5 en 6 wordt nader ingegaan op hoe dit vastgesteld wordt.

2.2 Koppeling met de WABO

Op 1 oktober 2010 is de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) ingegaan en kunnen burgers, bedrijven en overheden een omgevingsvergunning aanvragen. De omgevingsvergunning is nieuw en is een samenvoeging van 26 vergunningen in 1. De omgevingsvergunning wordt bij de gemeente aangevraagd. De omgevingsvergunning bevat ook de vergunningen op het gebied van monumenten, de Natuurbeschermingswet en de Flora- en faunawet.

Wat doet de gemeente?

De gemeente ontvangt een aanvraag voor een omgevingsvergunning. Als een activiteit schadelijk is voor planten of dieren die onder de bescherming van de Flora- en faunawet vallen, dan is de aanvrager verplicht om het onderdeel 'Handelingen met gevolgen voor beschermde dieren en planten' in te vullen. De gemeente gaat dan aan het ministerie van Economische Zaken (EZ) toestemming vragen voor de vergunning. Dat houdt in dat EZ een Verklaring van geen bedenkingen (Vvgb) afgeeft. Deze Vvgb moet u opnemen in de omgevingsvergunning.

Voor meer informatie: <https://www.hetInVloket.nl/onderwerpen/vergunning-en-ontheffing/dossiers/dossier/flora-en-faunawet-ruimtelijke-ingrepen/wabo-informatie-voor-gemeenten>

Verklaring van geen bedenkingen

Een verklaring van geen bedenkingen is vergelijkbaar met het aanvragen van een ontheffing Flora- en faunawet en kan als een vervanging worden gezien. De vvgb hoeft niet aangevraagd te worden als:

- de activiteiten geen schadelijke gevolgen hebben voor beschermde dieren en planten;
- de activiteiten uitgevoerd kunnen worden met een vrijstelling/ontheffing;
- er voor de activiteiten al een ontheffing bij EZ is verkregen of aangevraagd.

2.3 Natuurbeschermingswet 1998

Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Deze gebieden worden in Nederland op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 beschermd.

2.3.1 Geen activiteiten die Natura 2000-gebied verslechteren

In de Natura 2000 gebieden worden kwetsbare natuurtypen ('habitattypen') en leefgebieden van kwetsbare planten en diersoorten beschermd. Er mogen geen activiteiten plaatsvinden die de natuur ernstig verslechteren. Dieren kunnen bijvoorbeeld worden verstoord door veel licht of geluid. Dit geldt voor activiteiten zowel binnen *als buiten* het Natura 2000 gebied.

Kader – Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de waarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt 'externe werking' genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied. Het kan hier bijvoorbeeld gaan om uitstoot van ammoniak uit de veehouderij of emissies van wegverkeer.

De bescherming kan gevolgen hebben voor bijvoorbeeld (agrarische) ondernemers. Over het algemeen geldt dat bestaande activiteiten door kunnen gaan, eventueel onder voorwaarden. Nieuwe activiteiten kunnen mogelijk onder bepaalde voorwaarden zonder vergunning doorgang kunnen vinden. Het kan ook zijn dat u hiervoor een vergunning moet aanvragen.

2.3.2 Beheerplan Natura 2000-gebied biedt ruimte

Bij het opstellen van het beheerplan brengt de provincie in kaart welke activiteiten er plaatsvinden en welke wensen er voor toekomstige activiteiten zijn. Daarna beoordeelt de provincie of activiteiten wel of niet schadelijk zijn. Vervolgens geeft de provincie in het beheerplan aan welke activiteiten zonder meer door kunnen gaan, welke activiteiten onder voorwaarden door kunnen gaan en voor welke activiteiten u een vergunningaanvraag moet indienen. Als een activiteit niet in deze lijst staat, kan het zijn dat er een vergunning nodig is.

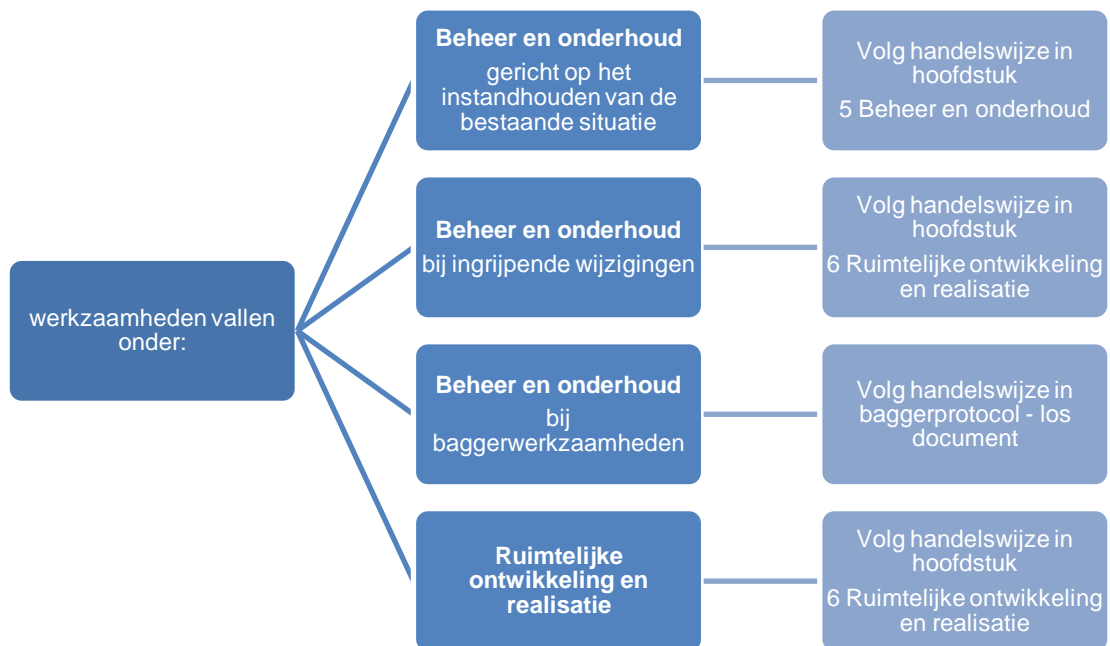
Het is in dat geval verstandig om eerst contact op te nemen met de afdeling Vergunningverlening Natuurbeschermingswet van de provincie, infonatuurbeschermingswet@noord-holland.nl.

Zij kunnen een inschatting maken of er effecten zijn en wat voor onderzoek er nodig is. Ook kunnen zij vertellen hoe een vergunning moet worden aangevraagd.

2.4 Voorgenomen beleid: nieuwe Wet natuurbescherming

Het kabinet wil de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet samenvoegen tot de nieuwe Wet natuurbescherming. Dit moet de regeldruk voor bedrijven en burgers verminderen. De behandeling van het Wetsvoorstel natuurbescherming wordt naar verwachting in 2014 door de Tweede en de Eerste Kamer afgerond.

De mogelijkheid om te werken conform een gedragscode blijft aanwezig bij de nieuwe wet.



Figuur 3 Op welke manier moet gehandeld worden bij de verschillende typen ontwikkelingen.

Kader –Ruimtelijke ontwikkeling en inrichting

Onder ruimtelijke ontwikkeling en inrichting wordt een breed scala aan grootschalige of kleinschalige activiteiten verstaan met als resultaat een functieverandering of uiterlijke verandering van een gebied of object. In de praktijk spreken we dan van (her-) inrichten, aanleggen, reconstrueren, groot onderhoud, omvormen, (ver-)bouwen of een verandering in beheer of gebruik. Meestal worden dergelijke activiteiten gerealiseerd in de vorm van een project.

- Voorbeelden van grootschalige activiteiten
 - Aanleggen of verbreden van wegen.
 - Aanleggen van bedrijventerreinen en woonwijken.
 - Herinrichten van parken.
 - Wijzigen van het waterpeil in een polder.
 - Omvormen van landbouwgrond naar natuur/bos.
- Voorbeelden van kleinschalige activiteiten
 - (Ver-)bouwen van een schuur of een huis.
 - Vellen van (een rij) bomen.
 - Schaven van een wegberm.
 - Uitbaggeren van een dichtgegroeide waterpartij.
 - Omvormen van een heestervak naar gazon.
- Voorbeelden van voorbereidende en bijkomende werkzaamheden

Ook voorbereidende werkzaamheden en bijkomende faciliteiten behoren tot ruimtelijke ontwikkelingen.

 - Egaliseren van het terrein.
 - Plaatsen van een bouwsteiger.

3

AANPAK IN ZAA NSTAD

3.1 Borging Flora- en faunawet

Om bij de uitvoering van werkzaamheden zorgvuldig te handelen conform de Flora- en faunawet wordt gebruik gemaakt van een gedragscode Flora- en faunawet. Een gedragscode is een branchegerichte en activiteitgerichte werkinstructie voor het zorgvuldig handelen tijdens het verrichten van werkzaamheden op locaties waar vaste rust- en verblijfplaatsen van beschermde flora of fauna aanwezig zijn. Het is mogelijk om daarbij gebruik te maken van reeds bestaande gedragscodes van andere gemeentes of organisaties.

Kader – waarom geen Zaanse gedragscode Flora- en faunawet?

Het is tijdrovend en kostbaar om een gedragscode op te stellen en goed te keuren. Daarnaast verschillen veel gedragscodes in de praktijk weinig van elkaar. Het ministerie van Economische Zaken adviseert daarom zo veel mogelijk gebruik te maken van bestaande gedragscodes.

Gemeente Zaanstad heeft ervoor gekozen om gebruik te maken van bestaande gedragscodes. Voorliggende leidraad geeft aan hoe deze gedragscodes toegepast en gebruikt worden in gemeente Zaanstad.

In aanvulling op de gedragscodes wordt in hoofdstuk 6 nader ingegaan op de handelwijze bij ruimtelijke ontwikkelingen. Bij ruimtelijke ontwikkelingen is het werken conform een gedragscode namelijk niet altijd volledig dekkend. Indien streng beschermde soorten aanwezig zijn, is een ontheffing Flora- en faunawet noodzakelijk voor het aantasten van de soorten.

Gemeente Zaanstad maakt van de volgende gedragscodes gebruik:

Gedragscode Flora- en faunawet van de gemeente Amsterdam	Bij kleine ruimtelijke ontwikkelingen en ingrijpende wijzigingen in het beheer. Bij regulier beheer en onderhoud (m.u.v. baggerwerkzaamheden)
Gedragscode Unie van Waterschappen	Bij uitvoering van baggerwerkzaamheden.

Indien gewenst mag in individuele gevallen ook gekozen worden voor een andere goedgekeurde gedragscode. In dergelijke situaties moet voor die projecten een concreet plan van aanpak/ecologisch werkprotocol worden opgesteld met een toelichting hoe de gedragscode wordt toegepast.

3.2 Gedragscode Amsterdam biedt juridische basis voor deze leidraad

De gedragscode van Amsterdam en de gedragscode van de unie van Waterschappen bieden de juridische basis om af te wijken van de Flora- en faunawet. De gedragscode van de Unie van waterschappen is generiek in heel Nederland. De gedragscode van Amsterdam is gericht op de natuurwaarden in Amsterdam. Omdat de natuurwaarden in Amsterdam overeen komen met de waarden in Zaanstad kan de gedragscode ook in Zaanstad zonder meer gebruikt worden.

Ten opzichte van de gedragscode van Amsterdam zijn enkele aanpassingen gemaakt voor deze leidraad. Enkele soorten worden niet binnen het grondgebied van de gemeente Zaanstad verwacht. Dit betreft: eekhoorn, poelkikker. Mochten deze soorten onverhoop toch in de gemeente Zaanstad opduiken dan kan conform de gedragscode van Amsterdam gehandeld worden.

Daarnaast zijn er enkele soorten opgenomen in de soortenlijst van Zaanstad die niet in Amsterdam verwacht worden dan wel voorkomen. Dit betreft: grote modderkruiper, vroedmeesterpad, brede orchis, harlekijn. Met uitzondering van brede orchis komen deze soorten nog niet in Zaanstad voor, maar alleen in de omgeving. In de toekomst is het goed mogelijk dat de soorten wel in Zaanstad voor (gaan) komen. Derhalve dient wel alert te zijn op deze soorten. Aanvullende voorwaarden voor deze soorten worden vooralsnog niet noodzakelijk geacht. Met betrekking tot de grote modderkruiper biedt tevens de gedragscode van de Unie van Waterschappen voldoende basis. De beide orchideeën worden afdoende gedekt middels de gedragscode omdat altijd rekening moet worden gehouden met de bloeitijd van de beschermde planten. Een andere handelwijze wordt niet noodzakelijk geacht.

3.3 Verantwoordelijkheid

1. De initiatiefnemer is hoofdverantwoordelijk voor de naleving van natuurwetgeving en de gedragscode en aansprakelijke partij voor het bevoegd gezag. In overeenstemming met de wet wordt de verantwoordelijkheid voor het toepassen van de wet binnen de gemeente bij het diensthoofd/projectleider neergelegd. Een projectleider opereert namens het college als gedelegeerd opdrachtgever (initiatiefnemer). Dit laat onverlet dat de opdrachtnemer een eigen verantwoordelijkheid heeft en door de initiatiefnemer aansprakelijk gesteld kan worden voor eventuele schade die door het niet correct naleven van de natuurwetgeving en gedragscode door opdrachtnemer ontstaat.
2. De gemeente Zaanstad maakt deze leidraad en de achterliggende gedragscodes actief openbaar, zodat haar eigen personeel, (potentiële) opdrachtnemers, belanghebbenden en belangstellenden tijdig over het bestaan en de inhoud van de leidraad worden geïnformeerd.
3. De projectleider maakt deze leidraad en de achterliggende gedragscodes onderdeel van alle opdrachten die in het kader van de hieronder beschreven werkzaamheden worden verstrekt. In bestekken, opdrachtbrieven en contracten wordt expliciet verwezen naar deze gedragscode, die tevens als bijlage bij opdrachtbrieven en contracten wordt opgenomen. De opdrachtnemer bevestigt schriftelijk de werkzaamheden volgens de gedragscode uit te voeren.
4. De projectleider is verantwoordelijk voor het inventariseren van het plangebied op beschermde soorten en het juiste gebruik van de genoemde inventarisatiegegevens

- in de planning en te nemen maatregelen in de besteksvoorbereiding van de werkzaamheden.
5. De opdrachtnemer is verantwoordelijk voor het adequaat uitvoeren van de in deze leidraad en de achterliggende gedragscodes beschreven maatregelen, ook als deze in onderaanneming worden uitgevoerd.
 6. De opdrachtnemer is verantwoordelijk voor het tijdig, correct en volledig informeren en instrueren van de bij de werkzaamheden en maatregelen betrokken personen.
 7. De opdrachtnemer is verantwoordelijk voor het aanwezig zijn van deze leidraad en de relevante gedragscodes op de locatie waar de werkzaamheden worden uitgevoerd.
 8. De opdrachtnemer is verantwoordelijk voor het geven van een adequate invulling aan de algemene zorgplicht tijdens de uitvoering van de werkzaamheden, ook in gevallen waarin deze leidraad niet voorziet.
 9. De opdrachtnemer kan door de projectleider aansprakelijk worden gesteld voor schade, als deze het gevolg is van het niet naleven van de gedragscode.
 10. Ook bij afwezigheid van schade is de projectleider bevoegd om sancties jegens de opdrachtnemer te treffen, als blijkt dat deze zich niet houdt aan de gedragscode.
 11. De afspraken tussen initiatiefnemer en opdrachtnemer worden vastgelegd in de checklist van de relevante gedragscode (zie bijlage 3).

3.4 Informatie aanwezigheid beschermde soorten

Het voorkomen van beschermde soorten wordt vastgelegd in een ecologische atlas van Zaanstad. In deze atlas wordt de verspreiding per kilometerhok van streng beschermde soorten (tabel 2, 3 en vogels met jaarrond beschermde nesten) vastgelegd en bijgehouden. De atlas wordt opgenomen als laag in de Zaanatlas.

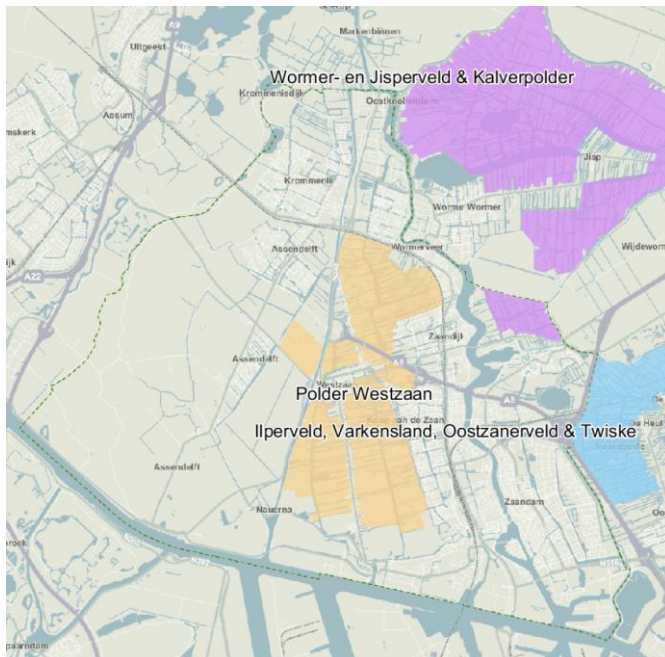
Er wordt één persoon verantwoordelijk gesteld voor het bijhouden van de ecologische atlas.

Verspreidingsgegevens van beschermde soorten die beschikbaar komen bij inventarisaties worden door initiatiefnemers van een ruimtelijke ingreep of van beheer- en onderhoudswerkzaamheden 'om niet' beschikbaar gesteld.

3.5 Onvoorziene natuurwaarden tijdens werkzaamheden

Wanneer Tabel 2 soorten onverwacht worden aangetroffen en aantasting onvermijdelijk is, zal in nauw overleg met een ter zake kundige (zie bijlage 5), ter plaatse van de betreffende biotoop geen werkzaamheden worden uitgevoerd, zover de werkzaamheden zijn gepland binnen het voortplantingsseizoen van aangetroffen Tabel 2 soorten. Wanneer dit plantetechnisch niet mogelijk is zullen de betreffende Tabel 2 soorten worden verplaatst naar geschikte biotopen in de nabijheid van het werk en die tenminste vijf jaar, onaantast blijven. De verplaatsing wordt begeleid door een ter zake kundige

Wanneer Tabel 3 soorten of broedvogels onverwacht worden aangetroffen en aantasting onvermijdelijk is, zal in nauw overleg met een ter zake kundige, de nadere aanpak worden bepaald. De biotoop van de Tabel 3 soort zal tot die tijd worden gemarkeerd zodat deze niet wordt aangetast. Mogelijk moet een ontheffing ex artikel 75 van de Flora en faunawet aangevraagd worden.



Figuur 4 Ligging Natura 2000-gebieden in Zaanstad. Zie de Zaanatlas voor de meest recente kaart of ga naar <http://bit.ly/HZ30Yq>.

4

BESCHERMDE NATUUR IN ZAA NSTAD

4.1 Zaanse beschermde soorten

Bijlage 1 geeft een overzicht van de in Zaanstad voorkomende en te verwachten beschermde soorten, van broedvogels zijn alleen de vogels met jaarrond beschermde nesten opgenomen. Uiteraard zijn alle vogels en in gebruik zijnde nesten beschermd.

Zaanatlas

Raadpleeg de Zaanatlas voor een overzicht van de voorkomende beschermde en bijzondere soorten in de gemeente.

Kader – natuur in de stad

Het aantal plantensoorten dat in het stedelijk gebied groeit en in wegbermen voorkomt is groter dan in de natuurreservaten van het veenweidegebied. Dit geldt ook voor het aantal beschermde en bedreigde soorten. Afgezien van de plekken waar soorten zijn uitgezaaid, is deze hoge soortenrijkdom op zijn minst bijzonder te noemen. Weliswaar gaat het meestal om kleine stukjes natuur, maar ze illustreren dat –naast de beschermde natuurgebieden- ook de stad en de wegbermen een bijdrage leveren aan de biodiversiteit.

- uit: de Natuuratlas Zaanstad (2013)-

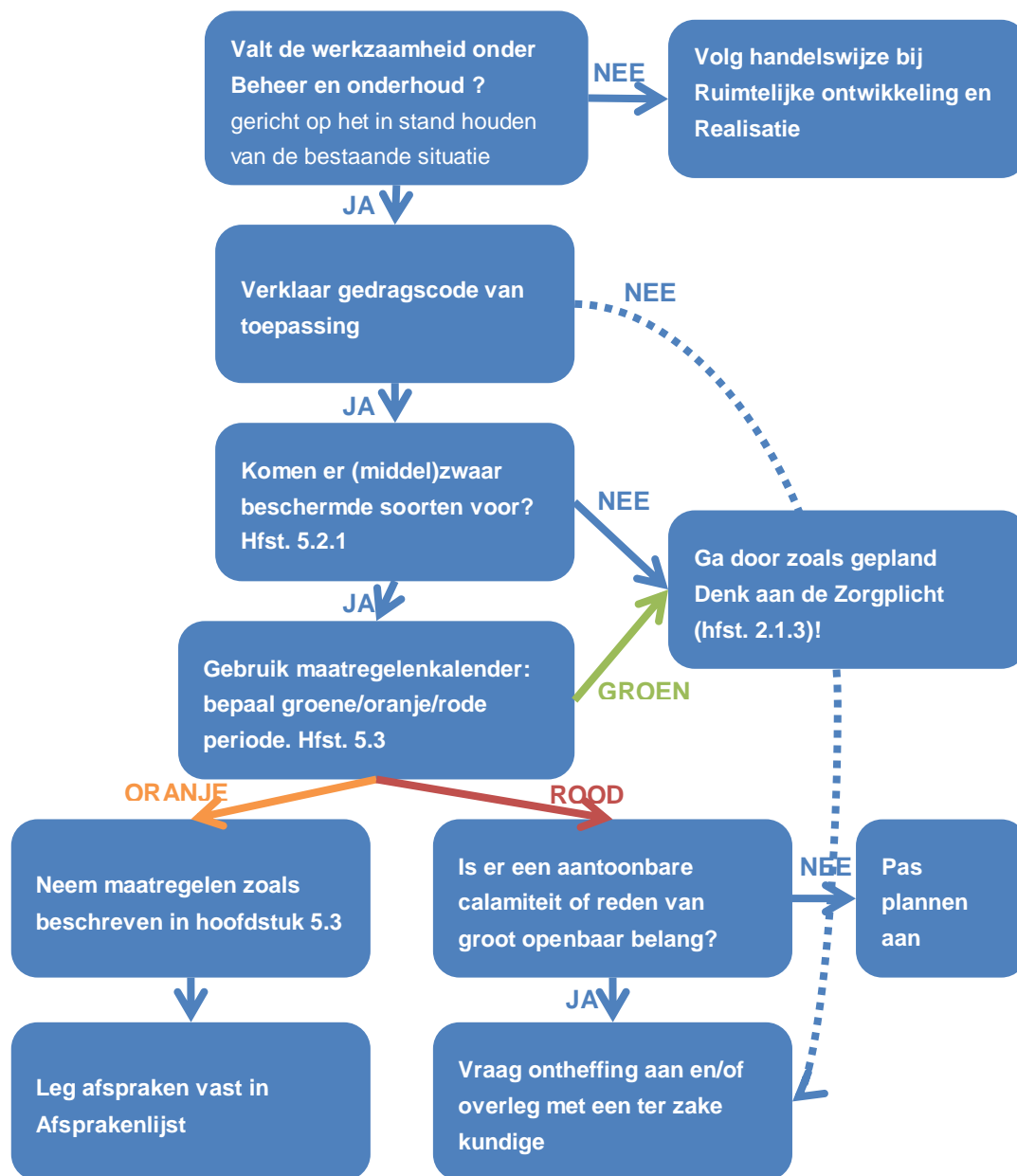
4.2 Zaanse beschermde gebieden

Binnen de grenzen van de gemeente liggen de volgende Natura 2000 gebieden:

- 'Polder Westzaan'
- 'Wormer - en Jisperveld & Kalverpolder'

Net buiten de gemeentegrens ligt tevens:

- 'Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske'



Figuur 5 Stroomschema te doorlopen stappen bij Beheer en onderhoudsprojecten

5

BEHEER EN ONDERHOUD

Beheer en onderhoud van de gemeente Zaanstad wordt (waar nodig) uitgevoerd conform de gedragscode Flora- en faunawet van de gemeente Amsterdam. Voor baggerwerkzaamheden wordt gewerkt conform de gedragscode van de Unie van Waterschappen. Dit hoofdstuk beschrijft de handelswijze zoals gevoerd moet worden bij al het beheer en onderhoud met uitzondering van baggerwerkzaamheden. De handelswijze bij baggerwerkzaamheden is in een los document beschreven.

5.1 Aanpak

Bij de uitvoering van Beheer en onderhoudswerkzaamheden wordt conform navolgend stappenplan gehandeld. De onderdelen van deze aanpak wordt in navolgende hoofdstuk beschreven.

5.2 Voorbereiding

5.2.1 Bepalen of er beschermde soorten voorkomen

De initiatiefnemer van werkzaamheden brengt in kaart of in het plangebied en directe omgeving beschermde soorten uit Tabel 2 of 3, inclusief broedvogels, voorkomen. In bijlage 2 is een overzicht opgenomen van de *mogelijk* relevante soorten/soortgroepen per beheercategorie.

Acties

- Bepaal of soorten voorkomen dmv:
 - Check Zaanatlas laag flora en fauna voor reeds bekende informatie inzake flora en fauna. en/of
 - Voer een veldonderzoek uit naar de concrete aanwezigheid van de beschermde soorten door een ter zake kundige¹.
- Indien één of meer (middel) zwaar beschermde soorten mogelijk of waarschijnlijk op een planlocatie voorkomt wordt óf nader onderzoek uitgevoerd óf aangenomen dat de soort daadwerkelijk voorkomt en wordt dienovereenkomstig gehandeld.
- De gegevens betreffende aanwezige beschermde soorten uit Tabel 2 en 3 (inclusief broedvogels) geven de actuele situatie weer en zijn ten hoogste vier jaar oud.
- Leg vast op kaart

¹ Zie Bijlage X voor de definitie van een ter zake kundige.

- Per locatie wordt een lijst van daar voorkomende beschermde soorten uit Tabel 2 en 3 inclusief broedvogels opgesteld en een kaart waarop de verspreiding van de betreffende soorten zo nauwkeurig mogelijk is weergegeven.
- Het detailniveau van de gegevens op de kaart is zodanig dat afzonderlijke groeiplaatsen en /of vaste rust- en verblijfplaatsen in het veld te herkennen zijn.
- Geen of alleen Tabel 1 soorten:
 - ga door zoals gepland. Hou wel rekening met de zorgplicht.
- Tabel 2 of 3 soorten en/of broedvogels:
 - werk conform de voorwaarden zoals beschreven in hoofdstuk 5.3
 - Maatregelenkalender bestendig beheer en onderhoud.
- Leg afspraken vast in afsprakenlijst
 - De afspraken tussen initiatiefnemer en opdrachtnemer worden per soort vastgelegd in de afsprakenlijst, zie Bijlage 3.

Veldonderzoek

Tabel 1 in Bijlage 2 geeft per beheercategorie een overzicht van de mogelijke relevante soorten of soortgroepen. Een ter zake kundige kan bepalen of de soorten in de concrete gebieden ook daadwerkelijk *verwacht* worden. Indien een soort verwacht wordt dient er een inventarisatieonderzoek plaats te vinden naar het daadwerkelijk voorkomen van de soort of moet worden aangenomen dat de soort aanwezig is. Zie Bijlage 5 voor beschrijving van de eisen voor inventarisatieonderzoek.

5.3 Maatregelenkalender bestendig beheer en onderhoud

Bij uitvoering van werkzaamheden wordt rekening gehouden met de meest kwetsbare perioden: die van voortplanting en (indien van toepassing) winterrust. De stoplichtbenadering, die hieronder wordt uitgewerkt, is daarbij een belangrijk instrument. In de meest kwetsbare perioden worden werkzaamheden voor bepaalde soorten in principe vermeden. Als dat niet kan, worden aanvullende maatregelen genomen.

5.3.1 Stoplichtbenadering

De maatregelen in deze Maatregelenkalender zijn een uitwerking van de stoplichtbenadering. Hieronder staat wat de stoplichtbenadering precies inhoudt. Als u volgens deze Leidraad werkt, dient u zich hieraan te houden.

Groen

- Werk in de veilige perioden
- In werkgebieden waar (middel)zwaar beschermde soorten voorkomen, wordt gewerkt in veilige perioden, zoals met GROEN aangegeven in deze Maatregelenkalender. In deze perioden kan zonder aanvullende maatregelen worden gewerkt.

Geel

- Vermijd zo veel mogelijk te werken in de onveilige perioden
- In werkgebieden waar (middel)zwaar beschermde soorten voorkomen, kan in de onveilige perioden worden gewerkt, mits de aanvullende maatregelen worden uitgevoerd. In de Maatregelenkalender zijn deze onveilige perioden met ORANJE aangegeven. Hier staat ook aangegeven welke maatregelen moeten worden genomen.

Rood

- Alleen bij uitzondering werken in de verboden perioden
- In werkgebieden waar (middel)zwaar beschermde soorten voorkomen, worden geen werkzaamheden uitgevoerd in de verbodenperioden, tenzij een aantoonbare calamiteit of reden van groot openbaar belang het noodzakelijk maakt de werkzaamheden in die periode uit te voeren. In de Maatregelenkalender zijn deze “verboden perioden” met ROOD aangegeven.

Belangrijk:

Bij het hanteren van de Maatregelenkalender hoeft u alleen rekening te houden met de soort of soortgroepen die in het plangebied voorkomen. Met een rode of oranje periode hoeft dus geen rekening gehouden te worden als de soort of soortgroep *niet* in een plangebied aanwezig is. Uitgangspunt is dus altijd de lijst en kaart met beschermde soorten die in het plangebied voor (kunnen) komen.

In de volgende paragrafen staat per type werkzaamheid uitgewerkt hoe u dient te handelen als er (middel)zwaar beschermde soorten aanwezig zijn. De paragrafen hebben de volgende onderdelen:

- Een kalender met veilige, onveilige en verboden perioden, uitgesplitst naar verschillende groepen beschermde soorten.
- Een lijst met concrete en praktische maatregelen per soortgroep. U neemt deze maatregelen in de oranje en rode perioden. De extra maatregelen die u neemt in de rode perioden staan apart aangegeven.

LET OP! DE NATUUR HOUDT ZICH NIET AAN KALENDERS.

De vogels bepalen de broedperiode, niet de kalender! Veranderingen in het klimaat veroorzaken verschillen in het seizoensritme van planten en dieren. De Maatregelenkalender zal dus niet altijd in overeenstemming zijn met het seizoensritme van planten en dieren. De handhaving van de wet richt zich op overtredingen van de Flora- en faunawet, dus of een soort daadwerkelijk aanwezig is. De maatregelen in de Maatregelenkalender, waaronder de stoplichtbenadering, zijn een hulpmiddel om overtredingen te voorkomen. U moet altijd scherp blijven opletten of u het doel bereikt: voorkomen dat u schade aan beschermde plant- en diersoorten berokkent.

Dat geldt ook op plaatsen en momenten, waarvan u dacht dat er geen kans op schade aan beschermde soorten kon optreden. De Maatregelenkalender noch de kaart met beschermde soorten betekenen een vrijbrief om onzorgvuldig te handelen.



Figuur 6 Nesten die in gebruik zijn, zijn altijd beschermd dus ook in de winter.

5.3.2 Beheercategorieën

De hierna opgenomen voorwaarden zijn opgedeeld in maatregelen naar aanleiding van de gedragscode van Amsterdam. Per maatregel is aangegeven welke beschermde soorten(groepen) *kunnen* voorkomen. Dit overzicht geeft een eerste idee van de ecologische verwachtingswaarde per beheercategorie.. Of de soorten daadwerkelijk voorkomen moet per locatie bepaald worden, conform hoofdstuk 5.2.1. In de overzichten worden de volgende afkortingen gebruikt:

Afkorting (middel) zwaar beschermde soorten	
B	Broedvogels
B+	Broedvogels met jaarrond beschermde nesten
VL	Vleermuizen
Z	Overige zoogdieren (= noordse woelmuis en/of waterspitsmuis)
Vs	Vissen
R	Reptielen
A	Amfibieën
L	Libellen/Insecten
P	Planten

5.3.3 Plaatsen vervangen hekken, rasters

Indien door het plaatsen van hekken of raster ongewenste barrièrewerking tussen leefgebieden van beschermde Tabel 3 soorten (Noordse woelmuis, Waterspitsmuis, Ringslang, Rugstreeppad) optreedt en mitigatie niet mogelijk is, dan dient een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd.

periode soorten	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
planten												
vleermuizen												
overige zoogdieren												
broedvogels												
reptielen												
amfibieën												
vissen												
insecten												
	Geen maatregelen nodig wel zorgplicht van toepassing											
	Activiteit uitvoeren onder voorwaarden (zie onder)											
X	Activiteit niet uitvoeren											

Voorwaarden waaronder handeling in oranje periode kan worden uitgevoerd:

Planten: Bij werkzaamheden in het groeiseizoen worden beschermde planten gemarkeerd. Mocht beschadiging van de groeiplaats onvermijdelijk zijn dan wordt in overleg met een ter zake kundige en na de zaadzetting de beschermde planten uitgestoken en op geschikte groeiplaatsen in de nabije omgeving overgezet. Beschermde planten die na de zaadzetting niet meer zichtbaar zijn worden van tevoren gemarkeerd. De precieze periode verschilt per soort, zie voor de voorwaarden per soort de soortkalender in www.flora-fauna.amsterdam.nl

Vleermuizen: Niet van toepassing.

Overige zoogdieren: Bij de plaats van hekken en rasters die niet passeerbaar zijn voor dieren wordt rekening gehouden met verblijfplaatsen van zoogdieren als Noordse woelmuis en Waterspitsmuis, werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd zolang er geen sprake is van ongewenste toenemende barrièrewerking voor de dieren. De ongewenstheid wordt bepaald door een ter zake kundige.

Broedvogels: Bij werkzaamheden in het broedseizoen nabij bosplantsoen of opgaande begroeiing wordt rekening gehouden met broedvogels. In gebruik zijnde nesten van broedvogels worden op kaart aangegeven en bij werkzaamheden ontzien. In overleg met een ter zake kundige wordt bepaald tot welke afstand er van het nest gewerkt kan worden.

Reptielen: Bij de plaats van hekken en rasters die niet passeerbaar zijn voor de Ringslang wordt rekening gehouden met verblijfplaatsen en met broeihopen en zonen foerageerplekken. Werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd zolang er geen sprake is van ongewenste toenemende barrièrewerking voor de Ringslang. De ongewenstheid wordt bepaald door een ter zake kundige.

Amfibieën: Bij de plaats van hekken en rasters die niet passeerbaar zijn amfibieën wordt rekening gehouden met de voortplantingsplaatsen, zomer- en winterverblijven van amfibieën. De werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd zolang er geen sprake is van ongewenste toenemende barrièrewerking voor amfibieën. De ongewenstheid wordt bepaald door een ter zake kundige.

Vissen: Niet van toepassing.

Insecten: Niet van toepassing.

5.3.4 Snoeien, kappen en vervangen van alleenstaande bomen / laanbeplanting

(voor bomen in beplanting zie bosplantsoen en bos)

periode soorten	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
planten												
vleermuizen			X	X	X	X	X	X	X			
overige zoogdieren												
broedvogels			X	X	X	X	X					
reptielen												
amfibieën												
vissen												
insecten												
	Geen maatregelen nodig wel zorgplicht van toepassing											
	Activiteit uitvoeren onder voorwaarden (zie onder)											
X	Activiteit niet uitvoeren											

Voorwaarden waaronder handeling in oranje periode kan worden uitgevoerd.

Planten: niet van toepassing.

Vleermuizen: Bomen met holten, spleten of rottingsgaten geschikt voor vleermuizen worden op kaart aangegeven en bij werkzaamheden ontzien. Laanbomen met een functie als vliegroute voor vleermuizen worden gefaseerd gedund in de winterperiode (oktober – februari). In overleg met een ter zake kundige wordt overlegt over herplant noodzakelijk is. Indien door de dunning het functioneren van de vliegroute wordt aangetast dan is ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet noodzakelijk.

Overige zoogdieren: Bij het vellen en verwijderen van materiaal worden oeverstroken langs water met Waterspitsmuis en Noordse woelmuis ontzien.

Broedvogels: Bomen met in gebruik zijnde nesten/holen van broedvogels worden op kaart aangegeven en bij werkzaamheden ontzien. In overleg met een ter zake kundige wordt bepaald tot welke afstand er van het nest/broedhol gewerkt kan worden. Bomen met bewoonde of bewoonbare horsten van roofvogels worden op kaart aangegeven en bij werkzaamheden ontzien. In overleg met een ter zake kundige wordt bepaald tot welke afstand er van de horst gewerkt kan worden.

Reptielen: Indien de plek onderdeel is van een overwinteringsplaats wordt in overleg met een ter zake kundige bepaald of de werkzaamheden en hoe, kunnen worden uitgevoerd.

Amfibieën: Niet van toepassing.

Vissen: Niet van toepassing.

Insecten: Niet van toepassing.

Mogelijk van toepassing bij:

Beheercategorie	Verwachtingswaarde Algemeen
Stadsbos jeugdfase 1-10 jaar (1x/4jr snoeien)	B, B+, (VL), (Z), A, R
Stadsbos gesloten ouder dan 10 jaar (1x/8jr snoeien)	B, B+, VL, (Z), A, R
Standaard bomen in jeugdfase (inclusief aanslagfase), niet vrijuitgroeïend	B, (B+), VL, (R)
Standaard bomen in jeugdfase (inclusief aanslagfase), vrijuitgroeïend	B, (B+), VL, (R)
Standaard bomen halfwasfase, niet vrijuitgroeïend	B, B+, VL, (R)
Standaard bomen halfwasfase, vrijuitgroeïend	B, B+, VL, (R)
Standaard bomen in volwasfase, niet vrijuitgroeïend	B, B+, VL, (R)
Standaard bomen in volwasfase, vrijuitgroeïend	B, B+, VL, (R)
Standaard bomen in eindfase, niet vrijuitgroeïend	B, B+, VL, (R)
Standaard bomen in eindfase, vrijuitgroeïend	B, B+, VL, (R)
Vormbomen, Knotbomen	B, B+, VL, (R)
Vormbomen, Bolbomen	B, (B+), VL, (R)
Vormbomen, Leibomen	B, (B+), VL, (R)
Vormbomen, Gekandelaberde bomen standaard	B, (B+), VL, (R)
Vormbomen, Gekandelaberde bomen intensief	B, (B+), VL, (R)
Vormbomen, Parasolbomen	B, (B+), VL, (R)
Overige bomen, Fruitbomen	B, B+, VL, (R)

5.3.5 Snoeien, dunnen van hakhout, struweel, bosplantsoen en bos

periode soorten	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
planten												
vleermuizen			X	X	X	X	X	X	X			
overige zoogdieren		X	X	X	X	X	X	X				
broedvogels			X	X	X	X	X					
reptielen												
amfibieën												
vissen												
insecten												
	Geen maatregelen nodig wel zorgplicht van toepassing											
	Activiteit uitvoeren onder voorwaarden (zie onder)											
X	Activiteit niet uitvoeren											

Voorwaarden waaronder handeling in oranje periode kan worden uitgevoerd.

Planten: niet van toepassing.

Vleermuizen: Bomen met holten, spleten of rottingsgaten geschikt voor vleermuizen worden op kaart aangegeven en bij werkzaamheden ontzien. In overleg met een ter zake kundige wordt bepaald tot welke afstand er de boom gewerkt kan worden, de velrichting is altijd van kolonieboom afgekeerd.

Overige zoogdieren: Bij het vellen en verwijderen van materiaal worden oeverstroken langs water met Waterspitsmuis en Noordse woelmuis ontzien.

Broedvogels: Bomen met in gebruik zijnde nesten / hollen van broedvogels worden ontzien, bomen met bewoonde of bewoonbare horsten van roofvogels worden ontzien. Zie voor specificaties de verschillende soortkalenders in www.florafaua.amsterdam.nl.

Reptielen (Ringslang): Bij het vellen en verwijderen van materiaal worden rust- en verblijfplaatsen als bladhopen, oeverstroken en bosranden ontzien. Indien de plek onderdeel is van een overwinteringsplaats wordt in overleg met een ter zake kundige bepaald of de werkzaamheden en hoe, kunnen worden uitgevoerd.

Amfibieën: Bij het vellen en verwijderen van materiaal worden voortplantingswateren en hun oeverstroken ontzien.

Vissen: Bij het vellen en verwijderen van materiaal worden voortplantingswateren en hun oeverstroken ontzien.

Insecten: Niet van toepassing.

Mogelijk van toepassing bij:

Beheercategorie	Verwachtingswaarde Algemeen
Bosplantsoen	B, B+, VL, (Z), A, R, (P)
Natuurvriendelijk bosplantsoen	B, B+, VL, (Z), A, R, (P)
Stadsbos jeugdfase 1-10 jaar (1x/4jr snoeien)	B, B+, (VL), (Z), A, R, (P)
Stadsbos gesloten ouder dan 10 jaar (1x/8jr snoeien)	B, B+, VL, (Z), A, R, (P)
Standaard bomen in jeugdfase (inclusief aanslagfase), niet vrijuitgroeïend	B, (B+), VL, (R), (P)
Standaard bomen in jeugdfase (inclusief aanslagfase), vrijuitgroeïend	B, (B+), VL, (R), (P)
Standaard bomen halfwasfase, niet vrijuitgroeïend	B, B+, VL, (R), (P)
Standaard bomen halfwasfase, vrijuitgroeïend	B, B+, VL, (R), (P)
Standaard bomen in volwasfase, niet vrijuitgroeïend	B, B+, VL, (R), (P)
Standaard bomen in volwasfase, vrijuitgroeïend	B, B+, VL, (R), (P)
Standaard bomen in eindfase, niet vrijuitgroeïend	B, B+, VL, (R), (P)
Standaard bomen in eindfase, vrijuitgroeïend	B, B+, VL, (R), (P)
Overige bomen, Fruitbomen	B, B+, VL, (R), (P)

5.3.6 Snoeien van heesters, hagen en (roze)struiken

periode soorten	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
planten												
vleermuizen												
overige zoogdieren												
broedvogels												
reptielen												
amfibieën												
vissen												
insecten												
	Geen maatregelen nodig wel zorgplicht van toepassing											
	Activiteit uitvoeren onder voorwaarden (zie onder)											
X	Activiteit niet uitvoeren											

Planten: Niet van toepassing.

Vleermuizen: Niet van toepassing.

Overige zoogdieren: Niet van toepassing.

Broedvogels: In gebruik zijnde nesten van broedvogels worden op kaart gemarkeerd en bij snoeien en knippen ontzien. In overleg met een ter zake kundige wordt bepaald tot welke afstand er van het nest gewerkt kan worden.

Reptielen: Niet van toepassing.

Amfibieën: Niet van toepassing.

Vissen: Niet toepassing

Insecten: Niet van toepassing.

Mogelijk van toepassing bij

Beheercategorie	Verwachtingswaarde Algemeen
Heesters en botanische rozen	B, (P)
Halfheesters	B, (P)
Struikrozen	B, (P)
Hagen en blokhagen	B, (P)
Wisselperken	B, (P)
Vaste planten	B, (P)
Permanente plantenbakken	Geen (B)
Tijdelijke plantenbakken	Geen (B)

5.3.7 Maaien kort gras, gazon

periode soorten	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
planten												
vleermuizen												
overige zoogdieren												
broedvogels												
reptielen												
amfibieën												
vissen												
insecten												
	Geen maatregelen nodig wel zorgplicht van toepassing											
	Activiteit uitvoeren onder voorwaarden (zie onder)											
X	Activiteit niet uitvoeren											

Voorwaarden waaronder handeling in oranje periode kan worden uitgevoerd.

Planten: Niet van toepassing .

Vleermuizen: Niet van toepassing.

Overige zoogdieren: niet van toepassing.

Broedvogels: In gebruik zijnde nesten van broedvogels worden op kaart aangegeven en bij maaien ontzien. In overleg met een ter zake kundige wordt bepaald tot welke afstand er van het nest gewerkt kan worden.

Reptielen: Niet van toepassing.

Amfibieën: Percelen grenzend aan wateren met amfibieën worden overdag en niet bij regenachtig weer, in de periode juni – september gemaaid. De volwassen dieren trekken in het voorjaar 's avonds naar het water, de jonge dieren kunnen het water op regenachtige zomerdagen massaal verlaten. Indien er een situatie ontstaat dat er gedurende het maaien massaal amfibieën tussen het gras aanwezig zijn, dan dient direct het maaien te worden gestaakt en zal in overleg met een ter zake kundige worden bepaald wanneer de werkzaamheden kunnen worden hervat.

Vissen: Niet van toepassing.

Insecten: Niet van toepassing.

Mogelijk van toepassing bij:

Beheercategorie	Verwachtingswaarde Algemeen
Gazon (ongeveer 24x maaien)	Geen (B, A)

5.3.8 Maaien grasland, weiland

periode soorten	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
planten												
vleermuizen												
overige zoogdieren												
broedvogels			X	X	X	X	X					
reptielen												
amfibieën												
vissen												
insecten												
	Geen maatregelen nodig wel zorgplicht van toepassing											
	Activiteit uitvoeren onder voorwaarden (zie onder)											
X	Activiteit niet uitvoeren											

Voorwaarden waaronder handeling in oranje periode kan worden uitgevoerd.

Planten: Groeiplaats van beschermde planten (Tabel 2 soorten o.a. orchideeën) worden in het veld gemarkeerd en bij maaien ontzien. Groeiplaats wordt na de zaadzetting van betreffende soort(en) gemaaid. Zie voor specificaties per soort de verschillende kalenders in www.flora-fauna.amsterdam.nl

Vleermuizen: Niet van toepassing.

Overige zoogdieren: Oevers met Waterspitsmuis en/of Noordse woelmuis worden met de vingerbalk of handmatig gemaaid, gefaseerd maaien zodanig dat minimaal 50% aaneengesloten vegetatie blijft staan om dieren dekking te bieden.

Broedvogels: In gebruik zijnde nesten van broedvogels worden op kaart aangegeven en bij maaien ontzien. In overleg met een ter zake kundige wordt bepaald tot welke afstand er van het nest gewerkt kan worden. Zie voor specificaties per soort de soortkalenders in www.flora-fauna.amsterdam.nl.

Reptielen (Ringslang): Grasvegetaties met schuil- en rustplekken van Ringslang worden met de vingerbalk of handmatig gemaaid, gefaseerd maaien zodanig dat minimaal 50% aaneengesloten vegetatie blijft staan om dieren dekking te bieden.

Amfibieën: Percelen grenzend aan wateren met amfibieën worden overdag en niet bij regenachtig weer, in de periode juni – september gemaaid. De volwassen dieren trekken in het voorjaar 's avonds naar het water, de jonge dieren kunnen het water op regenachtige zomerdagen massaal verlaten. Indien er een situatie ontstaat dat er gedurende het maaien massaal amfibieën tussen het gras aanwezig zijn, dan dient direct het maaien te worden gestaakt en zal in overleg met een ter zake kundige worden bepaald wanneer de werkzaamheden kunnen worden hervat.

Vissen: In de paaitijd worden voortplantingswateren en hun oeverstroken ontzien.

Insecten: Niet van toepassing.

Mogelijk van toepassing bij:

Beheercategorie	Verwachtingswaarde Algemeen
Ruw gras intensief (4x maaien)	B, Z, A, Vs, R, L, P
Ruw gras extensief (2x maaien)	B, Z, A, Vs, R, L, P
Hooigras intensief (2x maaien en afvoeren)	B, Z, A, Vs, R, L, P
Hooigras extensief (1x maaien en afvoeren)	B, Z, A, Vs, R, L, P
Uitzichthoeken (4x maaien)	B, Z, A, Vs, R, L, P
Bollenloof, Narcis	B, P
Bollenloof, Krokus	B, P
Strand	Geen (B, A)
Wisselperken	B, (P)
Vaste planten	B, (P)
Permanente plantenbakken	Geen (B)
Tijdelijke plantenbakken	Geen (B)
Boombakken	B

5.3.9 Maaien kruidige vegetaties op bermen, dijken en velden

periode soorten	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
planten												
vleermuizen												
overige zoogdieren												
broedvogels			X	X	X	X	X					
reptielen												
amfibieën												
vissen												
insecten												
	Geen maatregelen nodig wel zorgplicht van toepassing											
	Activiteit uitvoeren onder voorwaarden (zie onder)											
X	Activiteit niet uitvoeren											

Voorwaarden waaronder handeling in oranje periode kan worden uitgevoerd.

Planten: Groeiplaatsen van beschermde planten (Tabel 2 soorten o.a. orchideeën) worden in het veld gemarkeerd en bij maaien ontzien. Groeiplaats wordt na de zaadzetting van betreffende soort(en) gemaaid. Zie voor specificaties per soort de soortkalenders in www.flora-fauna.amsterdam.nl.

Vleermuizen: Niet van toepassing.

Overige zoogdieren: Niet van toepassing.

Broedvogels: In gebruik zijnde nesten van broedvogels worden gemarkeerd en bij maaien ontzien en in overleg met een ter zake kundige wordt bepaald tot welke afstand er van het nest gewerkt kan worden. Zie voor specificaties per soort de soortkalenders in www.flora-fauna.amsterdam.nl.

Reptielen: Grasvegetaties met schuil- en rustplekken van Ringslang worden met de vingerbalk of handmatig gemaaid, gefaseerd maaien zodanig dat minimaal 50% aaneengesloten vegetatie blijft staan om dieren dekking te bieden. Indien de plek onderdeel is van een overwinteringplaats wordt in overleg met een ter zake kundige bepaald of de werkzaamheden en hoe, kunnen worden uitgevoerd.

Amfibieën: Percelen grenzend aan wateren met amfibieën worden overdag en niet bij regenachtig weer, gemaaid in de periode juni – september. De volwassen dieren trekken in het voorjaar 's avonds naar het water, de jonge dieren kunnen het water op regenachtige zomerdagen massaal verlaten. Indien er een situatie ontstaat dat er gedurende het maaien massaal amfibieën tussen het gras aanwezig zijn, dan dient direct het maaien te worden gestaakt en zal in overleg met een ter zake kundige worden bepaald wanneer de werkzaamheden kunnen worden hervat.

Vissen: Niet van toepassing.

Insecten: Gefaseerd maaien zodanig dat minimaal 50% van de kruidige vegetatie blijft staan.

Mogelijk van toepassing bij:

Beheercategorie	Verwachtingswaarde Algemeen
Ruw gras intensief (4x maaien)	B, Z, A, Vs, R, L, P
Ruw gras extensief (2x maaien)	B, Z, A, Vs, R, L, P
Hooigras intensief (2x maaien en afvoeren)	B, Z, A, Vs, R, L, P
Hooigras extensief (1x maaien en afvoeren)	B, Z, A, Vs, R, L, P
Uitzichthoeken (4x maaien)	B, Z, A, Vs, R, L, P

5.3.10 Maaien oevervegetaties en rietvelden

periode soorten	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
planten												
vleermuizen												
overige zoogdieren												
broedvogels			X	X	X	X	X					
reptielen												
amfibieën												
vissen												
insecten												
	Geen maatregelen nodig wel zorgplicht van toepassing											
	Activiteit uitvoeren onder voorwaarden (zie onder)											
X	Activiteit niet uitvoeren											

Voorwaarden waaronder handeling in oranje periode kan worden uitgevoerd.

Planten: Groeiplaats van beschermde planten (Tabel 2 soorten o.a. orchideeën) worden in het veld gemarkeerd en bij maaien ontzien. Groeiplaats wordt na de zaadzetting van betreffende soort(en) gemaaid. Zie voor specificaties de per soort de soortkalenders in www.flora-fauna.amsterdam.nl.

Vleermuizen: Niet van toepassing.

Overige zoogdieren: Oevers met Waterspitsmuis en/of Noordse woelmuis worden met de vingerbalk of handmatig gemaaid, gefaseerd maaien zodanig dat minimaal 50% aaneengesloten vegetatie blijft staan om dieren dekking te bieden.

Broedvogels: In gebruik zijnde nesten van broedvogels worden gemarkeerd en bij maaien ontzien en in overleg met een ter zake kundige wordt bepaald tot welke afstand er van het nest gewerkt kan worden. Zie voor specificaties per soort de soortkalenders in www.flora-fauna.amsterdam.nl

Reptielen: Grasvegetaties met schuil- en rustplekken van Ringslang worden met de vingerbalk of handmatig gemaaid, gefaseerd maaien zodanig dat minimaal 50% aaneengesloten vegetatie blijft staan om dieren dekking te bieden.

Amfibieën: Percelen grenzend aan wateren met amfibieën worden overdag en niet bij regenachtig weer, gemaaid in de periode juni – september. De volwassen dieren trekken in het voorjaar 's avonds naar het water, de jonge dieren kunnen het water op regenachtige zomerdagen massaal verlaten. Indien er een situatie ontstaat dat er gedurende het maaien massaal amfibieën tussen het gras aanwezig zijn, dan dient direct het maaien te worden gestaakt en zal in overleg met een ter zake kundige worden bepaald wanneer de werkzaamheden kunnen worden hervat.

Vissen: In de paaitijd worden voortplantingswateren en hun oeverstroken ontzien.

Insecten: Oevers met Groene glazenmaker gefaseerd maaien zodanig dat minimaal 50% van de begroeiing blijft staan.

Mogelijk van toepassing bij:

Beheercategorie	Verwachtingswaarde Algemeen
Ruw gras intensief (4x maaien)	B, Z, A, Vs, R, L, P
Ruw gras extensief (2x maaien)	B, Z, A, Vs, R, L, P
Hooigras intensief (2x maaien en afvoeren)	B, Z, A, Vs, R, L, P
Hooigras extensief (1x maaien en afvoeren)	B, Z, A, Vs, R, L, P
Rietland even jaar (1x maaien en afvoeren in even jaren)	B, Z, A, Vs, R, L, P
Rietland oneven jaar (1x maaien en afvoeren in even jaren)	B, Z, A, Vs, R, L, P
Uitzichthoeken (4x maaien)	B, Z, A, Vs, R, L, P
Ruigte (niet maaien)	B, Z, A, Vs, R, L, P

5.3.11 Schonen en baggeren van watergangen, vijvers en poelen

periode soorten	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
planten			X	X	X	X	X	X				
vleermuizen												
overige zoogdieren			X	X	X	X	X	X				
broedvogels			X	X	X	X	X	X				
reptielen			X	X	X	X	X	X				
amfibieën			X	X	X	X	X	X				
vissen			X	X	X	X	X	X				
insecten			X	X	X	X	X	X				
	Geen maatregelen nodig wel zorgplicht van toepassing											
	Activiteit uitvoeren onder voorwaarden (zie onder)											
X	Activiteit niet uitvoeren											

Voorwaarden waaronder handeling in oranje periode kan worden uitgevoerd.

Planten: Wateren met beschermde waterplanten schonen/baggeren in september – oktober en wordt er in een richting gewerkt. Bij het verwijderen van de watervegetatie tussen 1 november en 1 maart wordt de waterbodem ongemoeid gelaten. Bij het verwijderen van grote oppervlakten aaneengesloten en dichte watervegetatie wordt zodanig vanuit één zijde gewerkt dat dieren kunnen ontsnappen.

Vleermuizen: Niet van toepassing.

Overige zoogdieren: Oevers met Waterspitsmuis en Noordse woelmuis worden met de vingerbalk of handmatig en gefaseerd gemaaid zodanig dat 50% aaneengesloten vegetatie blijft staan om dieren dekking te bieden.

Broedvogels: In gebruik zijnde nesten van broedvogels worden op kaart aangegeven en bij het schonen en/of baggeren ontzien en in overleg met een ter zake kundige wordt bepaald tot welke afstand er van het nest gewerkt kan worden.

Reptielen: Indien de plek onderdeel is van een overwinteringsplaats wordt in overleg met een ter zake kundige bepaald of de werkzaamheden en hoe, kunnen worden uitgevoerd.

Amfibieën: Schonen/baggeren in september – oktober en wordt er in een richting gewerkt. Bij het verwijderen van grote oppervlakten aaneengesloten en dichte vegetatie wordt zodanig vanuit één zijde gewerkt dat amfibieën kunnen ontsnappen. Bij schonen tussen 1 november en 1 maart wordt de bodem ongemoeid gelaten. Bij het baggeren dient rekening te worden gehouden met amfibieën die de modder inkruipen. De op kant gezette bagger wordt in overleg met een ter zake kundige direct nagezocht op amfibieën. Gevonden exemplaren worden overgezet dan wel teruggezet. Bij overzetten alleen in hiervoor geschikt water en gelegen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden en bij terugzetten, na afloop van de werkzaamheden. Denk hierbij dan aan het tijdelijk verzamelen van de amfibieën alsmede aan het feit dat de in de bakken/emmers opgeslagen dieren niet bereikbaar moeten zijn voor predatoren.

Vissen: Schonen/baggeren in september – november en wordt er in een richting gewerkt. Bij het verwijderen van grote oppervlakten aaneengesloten en dichte vegetatie wordt zodanig vanuit één zijde gewerkt dat vissen kunnen ontsnappen. Bij het verwijderen van de watervegetatie tussen 1 december en 1 maart wordt de waterbodem ongemoeid gelaten. Bij het baggeren dient rekening te worden gehouden met vissen die de modder inkruipen. De op kant gezette bagger wordt in overleg met een ter zake kundige direct nagezocht op vissen en zoetwatermossels. Gevonden exemplaren worden overgezet dan wel teruggezet. Bij overzetten alleen in hiervoor geschikt water en gelegen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden en bij terugzetten, na afloop van de werkzaamheden. Denk hierbij dan aan het tijdelijk verzamelen van de vissen alsmede aan het feit dat de in de bakken/emmers opgeslagen dieren niet bereikbaar moeten zijn voor predatoren.

Insecten: Schonen/baggeren in september – oktober en wordt er in een richting gewerkt. Gefaseerd schonen waarbij 50% van de watervegetatie en de oevervegetatie ongemoeid blijft.

5.3.12 Onderhoud, sproeien en kleine herstelwerkzaamheden van muren langs grachten, bruggen, sluisen en kunstwerken

periode soorten	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
planten	orange	orange	orange	orange	orange	orange	orange	orange	orange	orange	orange	orange
vleermuizen	orange	orange	orange	orange	orange	orange	orange	orange	orange	orange	orange	orange
overige zoogdieren	green	green	green	green	green	green	green	green	green	green	green	green
broedvogels	orange	orange	orange	orange	orange	orange	orange	orange	orange	orange	orange	orange
reptielen	orange	orange	green	green	green	green	green	green	green	orange	orange	orange
amfibieën	orange	orange	green	green	green	green	green	green	green	orange	orange	orange
vissen	green	green	green	green	green	green	green	green	green	green	green	green
insecten	green	green	green	green	green	green	green	green	green	green	green	green
	Geen maatregelen nodig wel zorgplicht van toepassing											
	Activiteit uitvoeren onder voorwaarden (zie onder)											
X	Activiteit niet uitvoeren											

Voorwaarden waaronder handeling in oranje periode kan worden uitgevoerd.

Planten: Groeiplaatsen van beschermde planten (Tabel 2 soorten o.a. verschillende soorten muurvarens, Gele helmblom etc.) worden gemarkeerd en bij de onderhoudswerkzaamheden ontzien. De groeiomstandigheden worden bij herstelwerkzaamheden waar mogelijk en volgens het advies van een ter zake kundige teruggebracht. Als goede maatregelen worden getroffen om uitdroging, beschadiging, etc. te voorkomen dan kunnen in principe de werkzaamheden jaarrond plaatsvinden en bij voorkeur in de periode tussen 1 november en 1 april.

Vleermuizen: Niet van toepassing

Zoogdieren: Niet van toepassing.

Broedvogels: In gebruik zijnde nesten van broedvogels worden op kaart aangegeven en bij de werkzaamheden ontzien. In overleg met een ter zake kundige wordt bepaald tot welke afstand er van het nest gewerkt kan worden.

Reptielen: Indien de plek onderdeel is van een overwinteringsplaats wordt in overleg met een ter zake kundige bepaald of de werkzaamheden en hoe, kunnen worden uitgevoerd.

Amfibieën: Indien de plek onderdeel is van een overwinteringsplaats wordt in overleg met een ter zake kundige bepaald of de werkzaamheden en hoe, kunnen worden uitgevoerd.

Vissen: Niet van toepassing.

Insecten: Niet van toepassing.

5.3.13 Begrazen van bos, graslanden en droge en natte ruige terreinen.

periode soorten	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
planten												
vleermuizen												
overige zoogdieren												
broedvogels												
reptielen												
amfibieën												
vissen												
insecten												
	Geen maatregelen nodig wel zorgplicht van toepassing											
	Activiteit uitvoeren onder voorwaarden (zie onder)											
X	Activiteit niet uitvoeren											

Voorwaarden waaronder handeling in oranje periode kan worden uitgevoerd.

Planten: Indien beschermde soorten groeien op het te begrazen terrein en gevoelig zijn voor vertrapping en/of vraat, moeten deze in de oranje periode worden ontzien door het toepassen van een voldoende lage begrazingsdruk² of het uitrasteren³ van de plekken waar deze soorten groeien.

Vleermuizen: Niet van toepassing

Overige zoogdieren: Indien aanwezige soorten uit Tabel 2 of 3 gevoelig zijn voor vertrapping moeten deze in de oranje periode worden ontzien door het aanpassen van de begrazingsdruk of het uitrasteren van de plekken waar deze soorten voorkomen.

Broedvogels: Indien aanwezige broedvogels gevoelig zijn voor vertrapping moeten deze in oranje periode worden ontzien door het aanpassen van de begrazingsdruk of het uitrasteren van de plekken waar deze soorten voorkomen. Het plaatsen van nestbeschermers kan hier een alternatief voor zijn.

Reptielen en amfibieën: Indien aanwezige soorten uit Tabel 2 of 3 gevoelig zijn voor vertrapping moeten deze in oranje periode worden ontzien door het aanpassen van de begrazingsdruk of het uitrasteren van de plekken waar deze soorten voorkomen.

Vissen: Niet van toepassing.

Insecten: Niet van toepassing

Beheercategorie	Verwachtingswaarde Algemeen
Begrazing Hooglanders	B, Z, A, Vs, R, L, P

² Toepassen van een voldoende lage begrazingsdruk. Dit betekent in bos en bos met open plekken minimaal 1 GVE per 3 hectare. In graslanden en droge en natte ruige terreinen betekent dit op voedselrijke bodems 1,5 GVE per hectare en op voedselarme (schrale) bodems betekent dit maximaal 1 GVE per 2 hectare. Een grootvee-eenheid (GVE) is een landbouwkundige omrekeningsfactor. Elk rund ouder dan 2 jaar en een paard ouder dan 6 maanden komt overeen met 1 GVE, een rund van 6 maanden tot 2 jaar is 0,6 GVE. Schapen en geiten komen overeen met 0,1 GVE. Bij het toepassen van schapen en/of geiten dient in vergelijking met paarden en runderen een substantieel lagere begrazingsdruk te worden aangehouden.

³ Bij een hogere begrazingsintensiteit dienen gebieden waarin voor vraat en vertrapping gevoelige soorten voorkomen, te worden uitgerasterd. Bij broedvogels kan het plaatsen van nestbeschermers een alternatief hiervoor zijn.

5.3.14 Overige werkzaamheden

periode soorten	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
planten												
vleermuizen												
overige zoogdieren												
broedvogels												
reptielen												
amfibieën												
vissen												
insecten												
	Geen maatregelen nodig wel zorgplicht van toepassing											
	Activiteit uitvoeren onder voorwaarden (zie onder)											
X	Activiteit niet uitvoeren											

Dit betreft werkzaamheden aan (straat)meubilair, verharding (o.a. tegels, straatstenen) en halfverharding (o.a. gravel, grind, leem, etc.).

Voorwaarden waaronder handeling in oranje periode kan worden uitgevoerd.

Planten: Groeiplaatsen van beschermde planten (Tabel 2 soorten) worden gemarkeerd en bij de onderhoudswerkzaamheden ontzien. Zie voor de voorwaarden per soort de soortkalenders in www.flora-fauna.amsterdam.nl

Vleermuizen: Niet van toepassing.

Overige zoogdieren: Niet van toepassing.

Broedvogels: Niet van toepassing.

Reptielen: Niet van toepassing.

Amfibieën: Niet van toepassing.

Vissen: Niet van toepassing.

Insecten: Niet van toepassing.

Mogelijk van toepassing bij:

Beheercategorie	Verwachtingswaarde Algemeen
Boomspiegels in verharding	(P)
Boomspiegels in gras	(P)

5.4 Uitvoering

- Bij de uitvoering moeten de afspraken zoals vastgelegd in de afsprakenlijst worden opgevolgd. In sommige gevallen kan het noodzakelijk zijn dat een ter zake kundige de locaties van beschermde soorten (bijvoorbeeld planten) markeert in het veld.
- Zie hoofdstuk 3.5 voor een toelichting op de procedure bij onvoorziene natuurwaarden tijdens de werkzaamheden.
- Eventueel wordt voorafgaand aan de uitvoering *aanvullend* een ecologische schouw uitgevoerd door een ter zake kundige. De resultaten van de schouw worden genoteerd in het afsprakenformulier zoals bijgevoegd in bijlage 3. Op deze wijze wordt invulling gegeven aan de zorgplicht en zorgvuldig handelen in het kader van de Flora- en faunawet.

6

RUIMTELIJKE ONTWIKKELING EN REALISATIE **

6.1 Aanpak

Bij ruimtelijke ontwikkelingen en realisatie is een goede borging in het proces van belang. Navolgende tabel geeft per fase in een project een kort overzicht van de noodzakelijke acties. Deze acties worden in de daaropvolgende hoofdstukken nader toegelicht.

Planvoorbereiding Opdracht	<ul style="list-style-type: none">• Attentiecheck Natuur
Planvoorbereiding Schetsontwerp	<ul style="list-style-type: none">• Laat een quickscan flora en fauna uitvoeren door een ter zake kundige (zie bijlage 5)
Planvorming Voorontwerp	<ul style="list-style-type: none">• Controleer planning en pas evt. planning aan• evt. Pas ontwerp aan op basis van resultaten van quickscan• evt. Nader onderzoek uitvoeren
Planvorming Definitief ontwerp	<ul style="list-style-type: none">• Indien nodig:• Vraag ontheffing of vergunning aan en/of• Leg vast hoe conform gedragscode gewerkt moet worden
Planrealisatie Bestek	<ul style="list-style-type: none">• Verwerk eisen en maatregelen inzake natuurwaarden in bestek
Planrealisatie Uitvoering	<ul style="list-style-type: none">• Indien nodig: ecologische begeleiding door ter zake kundige

6.2 Planvoorbereiding

6.2.1 Attentiecheck Natuur

De attentiecheck natuur heeft tot doel om in een vroeg stadium reeds een inschatting te geven van de mogelijke risico's inzake beschermde natuur.

Acties

- Controleer Zaanatlas ligging van plangebied ten opzichte van Natura 2000-gebied en EHS.
- Check Zaanatlas laag flora en fauna voor reeds bekende informatie inzake flora en fauna.

In de volgende gevallen moet tijdens het project *extra* aandacht aan natuurwaarden worden gegeven:

- in N2000-gebied
- in EHS
- bossen en bosjes
- bomen >30 cm omtrek
- gebouwen
- watergangen
- natuurvriendelijke oevers

In deze gevallen is er een grote kans op uitgebreid natuuronderzoek en een ontheffingsaanvraag. De looptijd kan daarbij oplopen tot 1 á 2 jaar.

Let op! In *alle* gevallen is bij het schetsontwerp nog een controle op natuurwaarden noodzakelijk. Deze attentiecheck is bedoeld om projecten waar een grote kans is op streng beschermde natuurwaarden te onderscheiden. Zodat daar tijdig rekening mee kan worden gehouden in de planning en procedure.

Kader – geen natuuronderzoek nodig

Is het antwoord op 1 (of meerdere) van onderstaande vragen JA dan is een natuuronderzoek noodzakelijk.

- Ligt de ontwikkeling in een Natura 2000-gebied?
- Heeft de ontwikkeling (mogelijk) een effect (incl. geluid, licht, trillingen, enz) op een Natura 2000-gebied?
- Ligt de ontwikkeling in of naast de EHS?
- Worden er (mogelijk) bomen gekapt of gesnoeid?
- Wordt er (mogelijk) groen* verwijderd of aangepast?
- Vinden er activiteiten in of aan (de oever) van een watergang (incl. poelen en vijvers) plaats?
- Worden er hekken geplaatst, gewijzigd of vervangen?
- Wordt er verlichting geplaatst, gewijzigd of vervangen?
- Wordt er bebouwing en/of bouwwerken gesloopt, gerenoveerd of verbouwd?
- Vinden de werkzaamheden plaats op braakliggende terreinen of gronden?
- Is bronbemaling noodzakelijk?
- Veranderd de waterhuishouding, incl. drainage en waterafvoer?
- Vindt één van bovenstaande activiteiten tijdelijk plaats?

* groen: struiken, ruigte, riet, rietland, beplanting, struweel, plantvakken, sierbeplanting, takkenrillen, takkenhopen, broedhopen, composthopen, grasland, enz.

6.2.2 Wanneer natuuronderzoek?

Toetsing Flora- en faunawet

Het is nagenoeg onmogelijk om op voorhand te zeggen dat het *niet* noodzakelijk is om rekening te houden met beschermde natuurwaarden. Bij nagenoeg iedere ontwikkeling speelt beschermde natuur in meer of mindere mate mee.

In sommige gevallen kan volstaan worden met een beperkte check. In andere gevallen is een uitgebreider onderzoek nodig. Figuur 7 geeft een overzicht van de te doorlopen stappen deze stappen zijn ook verwerkt in de aanpak zoals beschreven in hoofdstuk 6.1.

Let op: de Flora- en faunawet kent geen vaste benamingen van de onderzoeken. Een quickscan flora en fauna kan daardoor ook ecoscan, natuuronderzoek, quickscan natuur, enz. heten.

Nader onderzoek/inventarisatieonderzoek

Bij inventarisatieonderzoek wordt concreet aangetoond of een soort aanwezig is. Voor veel soorten zijn hiervoor protocollen inzake de vorm en omvang van de onderzoeken opgesteld. Voor de meeste soorten geldt een specifieke periode van het jaar dat onderzoek moet worden gedaan. Bijvoorbeeld: vleermuizen kunnen niet onderzocht worden in de winter omdat ze dan met winterslaap zijn.

In bijlage 5 is een globale indicatie opgenomen van de gemiddelde omvang en timing van de diverse onderzoeken.

Kader – Generieke Aanpak Natuur biedt uitkomst bij grote gebieden

Momenteel wordt er voor iedere ontwikkeling een apart natuuronderzoek uitgevoerd. Het ministerie van Economische Zaken heeft een nieuw middel beschikbaar gesteld om ontwikkelingen sneller te realiseren; de Generieke Aanpak Natuur. Hierbij kan in één keer voor een groot gebied een generieke ontheffing worden aangevraagd voor 10 jaar. Zie Bijlage 4 voor een toelichting op dit middel.

6.2.3 Kwaliteitseisen

Natuuronderzoek moet worden uitgevoerd door een ter zake kundig persoon en conform geldende richtlijnen. Voor natuuronderzoek zijn er geen officiële certificaten of keurmerken. Daarom is het belangrijk om kritisch te zijn op de kwaliteit van het onderzoek.

In de bijlage 5 zijn nadere eisen opgenomen waaraan natuuronderzoek moet voldoen.

Stroomschema toetsing Flora- en faunawet



Figuur 7 overzicht van de samenhang en stappen die worden doorlopen bij een toetsing Flora- en faunawet. De stappen uit dit schema zijn reeds verwerkt in de aanpak zoals opgenomen in hoofdstuk 6.1.

6.3 Planvormingsfase

6.3.1 Verwerken resultaten natuuronderzoek

- Indien blijkt dat de werkzaamheden negatieve effecten hebben op het voortbestaan van Tabel 2 en Tabel 3 soorten bijvoorbeeld door het vernietigen, verkleinen of isoleren van leefgebieden, wordt vastgesteld of:
 - er voor het plan of project met inbegrip van de locatie geen alternatief voorhanden is (voorkomen);
 - er alternatieven zijn voor de wijze van uitvoering van de ingreep dan wel de periode waarin de uitvoering is gepland dan wel aanvullende maatregelen mogelijk zijn om de schade te beperken (mitigeren);
 - er mogelijkheden zijn om het verloren leefgebied te vervangen (compenseren).
- Indien een plan of project negatieve effecten kan hebben op Tabel 2 soorten wordt er gewerkt conform de gedragscode van de Gemeente Amsterdam. De te nemen maatregelen zijn opgenomen in hoofdstuk 2.3 'Standaardmaatregelen voor het vermijden en verminderen van schade aan natuurwaarden' van de gedragscode (zie bijlage 6).
- Indien een plan of project negatieve effecten kan hebben op Tabel 2 soorten en er niet volgens de gedragscode gewerkt kan worden, er geen alternatieven zijn en schade onvoldoende kan worden gemitigeerd is compensatie van toepassing en wordt een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet aangevraagd.
- Indien een plan of project negatieve effecten kan hebben op Tabel 3 soorten, inclusief broedvogels met een vaste rust- en verblijfplaats, is mitigatie / compensatie van toepassing en wordt een ontheffing van de Flora- en faunawet aangevraagd.
- Indien een plangebied Tabel 2 en/of Tabel 3 soorten zijn vastgesteld worden werkzaamheden voor realisering van het project uitgevoerd met de in de kalender (schema's) van werkzaamheden genoemde maatregelen.

6.3.2 Planning

Op basis van de resultaten van het natuuronderzoek wordt door de projectleider de planning gecontroleerd en indien nodig aangepast.

- Nader onderzoek kan een lange looptijd hebben (tot 1 jaar)
- De aanwezigheid van beschermde soorten kunnen invloed hebben op de uitvoeringsplanning.

6.4 Planrealisatiefase

6.4.1 Bij bestekken en aanbesteding

Indien van toepassing wordt in bestekken expliciet verwezen naar de gedragscode en/of de eisen uit de natuuronderzoeken, die tevens als bijlage wordt opgenomen.

Bij iedere ontwikkeling controleert de werkvoorbereider of er vanuit de planvormingsfase eisen zijn aan de uitvoering inzake de natuurwetgeving. Dit betreft:

- Maatregelen en eisen uit natuuronderzoeken, ecologische werkprotocollen
- Maatregelen en eisen uit evt. ontheffingen Flora- en faunawet
- Maatregelen en eisen uit evt. vergunningen Natuurbeschermingswet 1998

Deze maatregelen en eisen worden gecontroleerd op uitvoerbaarheid en concreetheid.

Deze maatregelen en eisen worden verwerkt in de bestekken.

Uitgevoerd natuuronderzoek wordt als bijlage in het bestek opgenomen.

Bij onduidelijkheden of tegenstrijdigheden wordt in samenspraak met de projectleider en een ter zake kundige (zie bijlage 5) een alternatieve werkwijze vastgesteld.

Indien moet worden afgeweken van een ontheffing of vergunning, wordt contact gelegd met het betreffende bevoegd gezag.

6.4.2 Bij uitvoering

- In sommige gevallen kan ecologische begeleiding bij de uitvoering noodzakelijk zijn. Het natuuronderzoek en/of de ontheffing/vergunning geven hier aanwijzingen voor.
- Eventueel wordt voorafgaand aan de uitvoering een ecologische schouw uitgevoerd door een ter zake kundige. De resultaten van de schouw worden genoteerd in het afsprakenformulier zoals bijgevoegd in bijlage 3. Op deze wijze wordt invulling gegeven aan de zorgplicht en zorgvuldig handelen in het kader van de Flora- en faunawet.
- Zie hoofdstuk 3.5 voor een toelichting op de procedure bij onvoorziene natuurwaarden tijdens de werkzaamheden.

7

IMPLEMENTATIE LEIDRAAD

7.1 Zaanatlas laag flora en fauna

Het is wenselijk om in de Zaanatlas een kaart op te nemen met de verspreiding van de beschermde soorten in de gemeente. Deze kaart kan als attentieatlas gebruikt worden bij de diverse projecten.

De kaart kan worden opgesteld op basis van de bestaande kennis en informatie.

Zie <http://maps.amsterdam.nl/floraf fauna/> voor een voorbeeld.

NDFF

Het is ten slotte ook mogelijk om een abonnement te nemen op de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). De NDFF is de meeste complete natuurdatabank van Nederland. De NDFF geeft informatie over waarnemingen van beschermde en zeldzame planten en dieren en bevat uitsluitend gevalideerde gegevens.

Bij een abonnement kunnen de gegevens in de NDFF worden ingezien. Daarvoor moet apart worden ingelogd op de NDFF. Waarbij er maximaal 3 inlog account worden verstrekt. Voor meer informatie zie <http://www.gegevensautoriteitnatuur.nl/pages/nationale-databank-flora-en-fauna.aspx>.

7.2 Aanpassen digitale hulpmiddelen

7.2.1 Handboek Realisatie en Beheer

waar	wat	bronbestand
Tabblad 15 Vergunningen	Link naar Flora- en faunawet ontheffing website ministerie EZ	https://www.hetInVloket.nl/onderwerpen/vergunning-en-ontheffing/dossiers/dossier/flora-en-faunawet-ruimtelijke-ingrepen/stap-7-ontheffing-aanvragen
Tabblad 15 Vergunningen	Link naar Natuurbeschermingswet 1998 website provincie NH	http://www.noord-holland.nl/web/Digitaal-loket/Vergunningen-en-ontheffingen/Vergunning-Natuurbeschermingswet.htm
Tabblad 45 Groen	Link naar dit document	
	Handleiding Natuuronderzoek	Los document met eisen uit bijlage 5
	Link naar routeplanner ministerie	http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/routeplanner.aspx?subj=routeplanner
	Link naar afsprakenlijst	Afsprakenlijst uit bijlage 3

7.2.2 Aanpassen Checklist Realisatie en Beheer

De checklist realisatie en beheer wordt aangevuld met de punten zoals verwoord in hoofdstuk 6.1.

7.3 Opleiding

In de gebruikte gedragscode worden geen specifieke eisen gesteld aan de deskundigheid van medewerkers binnen de gemeente. Het is echter ook aan te bevelen planvormers, projectleiders, werkvoorbereiders, toezichthouders en andere bij de uitvoeringspraktijk betrokkene functionarissen binnen de gemeente op te leiden. Een kwaliteitsmedewerker die in bezit is van de nodige kennis kan bijvoorbeeld veel beter controle houden op het werk van de opdrachtnemer dan kwaliteitsmedewerker zonder enige kennis van flora en fauna en wetgeving.

Voor het opleiden van de diverse mensen in de organisatie kan worden aangehaakt bij de cursus 'Flora- en faunawetproof werken m.b.v. Amsterdamse gedragscode'. Bij deze cursus wordt specifiek ingegaan op het werken conform de gedragscode van de gemeente Amsterdam en de ecologische situatie in deze regio. Daarmee sluit de cursus goed aan op de situatie in Zaanstad. De cursus is zowel voor planvormers als uitvoerders en wordt in verschillende niveaus aangeboden.

- Niveau 1: Uitvoeringsgericht (voorman en zelfstandige medewerker)
- Niveau 2: Gericht op operationele aansturing en realisatie (opzichter, directievoerder, werkvoorbereider)
- Niveau 3: Gericht op aansturing en planvorming (projectleider, beleidsmedewerker)

7.4 Continue borging

Het is noodzakelijk om een continue borging van de Flora- en faunawet in de organisatie te houden. Deze leidraad is daar een eerste en belangrijke stap in. Om dit ook in de toekomst in de organisatie geborgd te houden is er echter meer nodig.

Het is noodzakelijk om iemand verantwoordelijk te stellen voor het bijhouden van deze leidraad. Deze persoon zou de volgende verantwoordelijkheden/taken hebben:

- continue borging van natuurwetgeving in processen;
- bijhouden van nieuwe ontwikkelingen op het gebied van de natuurwetgeving;
- up to date houden van de leidraad;
- vraagbaak voor collega's bij onduidelijkheden;
- verzamelen van alle nieuwe informatie inzake beschermde soorten in de gemeente.

Indien hiervoor een persoon met een goede inhoudelijke kennis van de natuurwetgeving, flora en fauna wordt genomen dan kunnen deze taken worden uitgebreid met:

- uitvoeren van natuuronderzoek;
- adviseren rond calamiteiten;
- uitvoeren ecologische begeleiding;
- alle werkzaamheden uit dit document waar een ter zake kundige bij nodig is.

Deze werkzaamheden moeten momenteel allemaal worden uitbesteedt aan externe bureau's.

7.5 Evaluatie

Het gebruik en toepassing van deze leidraad wordt minimaal iedere 5 jaar geëvalueerd. Doel is om te evalueren of de leidraad voldoende basis en kader biedt voor de borging van de beschermde flora en fauna in de gemeente. Bij de evaluatie worden 5 projecten bij 5 verschillende projectleiders gecontroleerd op het gebruik van de leidraad en de stroomschema's. De evaluatie wordt uitgevoerd door de persoon zoals beschreven in hoofdstuk 7.4.

De gedragscode van Amsterdam is geldig voor een periode van 5 jaar. Waarna de gedragscode wordt geëvalueerd op doeltreffendheid en werkbaarheid. De huidige gedragscode is geldig tot 11 december 2014.

Het is wenselijk om de evaluatie van deze leidraad synchroon te laten lopen met de cyclus van de gedragscode van Amsterdam. Zo kunnen eventuele wijzigingen in die gedragscode zo snel mogelijk verwerkt worden in deze leidraad. Dit zou betekenen dat er eind 2014/begin 2015 een eerste evaluatie van deze leidraad zou zijn.

OVERLEGGEN/INPUT

Voor het opstellen van deze leidraad is een projectgroep opgezet. Bestaande uit:

Alex Beijers – Vakspecialist – Afdeling Kennis en Expertise

Anton den Engelse – beleidsadviseur Groen – Afdeling Beleid en ondersteuning

Patrick de Neef – werkvoorbereider Groen – afdeling Realisatie

Pieter de Jong – Senior Beheerder Groen – afdeling Beheer

Petra Wals – Ontwerpster openbare ruimte - Afdeling Kennis en Expertise

Daarnaast zijn diverse mensen gevraagd voor kennis en expertise. Diverse medewerkers van gemeente Zaanstad zijn gevraagd naar hun ervaringen met de natuurwetgevingen. Tevens is gekeken naar de beste manier hoe de natuurwetgeving binnen de bestaande processen geborgd kan worden.

Bij het ministerie van Economische Zaken is informatie ingewonnen inzake het werken conform een gedragscode en welke ruimte de gemeente hierbij heeft.

Gemeente Amsterdam heeft informatie geleverd over de ervaringen met het werken conform een gedragscode.

Gemeente Zaanstad		
Jim de Graaf en Chris Schuurman	toezichthouders	11-9-2013
Sander Vlaar	projectleider	5-9-2013
Pieter de Jong	Senior beheerder	06-11-2013
Ministerie van Economische Zaken		
Conny Krutzen	Specialist Uitvoering Regelingen Team Natuur Dienst Regelingen	12-9-2013
Gemeente Amsterdam		
Geert Timmermans	Stadsecoloog Amsterdam	26-9-2013

BIJLAGE 1 – BESCHERMDE SOORTEN IN ZAA NSTAD

Soorten	Bron	Presentie in Zaanstad	beschermingsniveau
Zoogdieren - vleermuizen			
Gewone dwergvleermuis	Natuuratlas Zaanstad	algemeen in parken, stedelijk en veenweide gebied	Tabel 3 - HR
Gewone grootoorvleermuis	Natuuratlas Zaanstad	zeldzaam, groengebieden met oude bomen	Tabel 3 - HR
Laatvlieger	Natuuratlas Zaanstad	plaatselijk algemeen, parken en veenweidegebied	Tabel 3 - HR
Meervleermuis	Natuuratlas Zaanstad	vrij algemeen, veenweidegebied en waterrijke parken	Tabel 3 - HR
Rosse vleermuis	Natuuratlas Zaanstad	zeldzaam, waarschijnlijk een zwerver uit de duinen	Tabel 3 - HR
Ruige dwergvleermuis	Natuuratlas Zaanstad	vrij algemeen, vooral in groene wijken, plaatselijk algemeen, parken en veenweidegebied	Tabel 3 - HR
Watervleermuis	Natuuratlas Zaanstad	vrij zeldzaam, vooral in parken met veel water	Tabel 3 - HR
Kleine dwergvleermuis	Landschap Noord-Holland in 2013	Waarnemingen in Den IJp	Tabel 3 - HR
Zoogdieren - overig			
Bosmuis	Natuuratlas Zaanstad	vrij algemeen in ruigte en bosjes	Tabel 1
Bruine Rat	Natuuratlas Zaanstad	niet zeldzaam, rondom gebouwen	niet
Bunzing	Natuuratlas Zaanstad	zeldzaam, veenweidegebied	Tabel 1
Dwergmuis	Natuuratlas Zaanstad	lokaal in overjarig rietland en ruigtes	Tabel 1
Egel	Natuuratlas Zaanstad	algemeen in stedelijk gebied	Tabel 1
Gewone bosspitsmuis	Natuuratlas Zaanstad	algemeen in bosjes en ruigtes	Tabel 1
Haas	Natuuratlas Zaanstad	algemeen in weilanden	Tabel 1
Hermelijn	Natuuratlas Zaanstad	vrij zeldzaam buiten bebouwde kom	Tabel 1
Huismuis	Natuuratlas Zaanstad	algemeen in stedelijk gebied	niet
Huisspitsmuis	Natuuratlas Zaanstad	algemeen in stedelijk gebied	Tabel 1
Konijn	Natuuratlas Zaanstad	lokaal in stedelijk gebied	Tabel 1
Mol	Natuuratlas Zaanstad	overall algemeen	Tabel 1
Muskusrat	Natuuratlas Zaanstad	vrij algemeen in poldergebied	niet
Noordse woelmuis	Natuuratlas Zaanstad	lokaal in nat grasland en rietlanden	Tabel 3 - HR

Soorten	Bron	Presentie in Zaanstad	beschermingsniveau
Veldmuis	Natuuratlas Zaanstad	vrij algemeen in ruige graslanden	Tabel 1
Vos	Natuuratlas Zaanstad	vrij algemeen in buitengebied en groene wijken en parken	Tabel 1
Waterspitsmuis	Natuuratlas Zaanstad	vrij zeldzaam in rietland en veenweiden	Tabel 3 - HR
Wezel	Natuuratlas Zaanstad	vrij zeldzaam in veenweide gebied	Tabel 1
Woelrat	Natuuratlas Zaanstad	lokaal in veenweide gebied	Tabel 1
Vissen			
Bittervoorn	Natuuratlas Zaanstad	vrij zeldzaam, sloten veenweide gebied alleen met groet zoetwatermossel	Tabel 3 - AmvB
Kleine modderkruiper	Natuuratlas Zaanstad	zeldzaam, sloten met veel (oever- en) waterplanten	Tabel 2
Rivierdonderpad	Natuuratlas Zaanstad	vrij zeldzaam, sloten en plassen met stenige bodem	Tabel 3 - HR
Rivierprik	Natuuratlas Zaanstad	zeldzaam in brakke kanalen	Tabel 3 - HR
Paling	Natuuratlas Zaanstad	vrij algemeen	cf Tabel 1
Grote modderkruiper		waarschijnlijk niet, zeldzaam in Noord-Holland	Tabel 3 - HR
Meerval	waarneming.nl, RAVON	mogelijk. Waarnemingen in Amsterdamse bos, Hoofddorp, 't IJ	Tabel 2
Reptielen			
Ringslang	Natuuratlas Zaanstad	Zeldzaam, natuur en waterrijke gebieden aan oostzijde	Tabel 3 - AmvB
Zandhagedis	Natuuratlas Zaanstad	Verdwenen	Tabel 3 - HR
Amfibieën			
Bastaardkikker	Natuuratlas Zaanstad	algemeen in en rond poelen, sloten en plassen	Tabel 1
Bruine kikker	Natuuratlas Zaanstad	algemeen in en rond poelen, sloten en plassen	Tabel 1
Kleine watersalamander	Natuuratlas Zaanstad	vrij algemeen in en rond poelen, sloten en plassen	Tabel 1
Gewone pad	Natuuratlas Zaanstad	vrij algemeen, overal	Tabel 1
Meerkikker	Natuuratlas Zaanstad	vrij algemeen in en rond poelen, sloten en plassen	Tabel 1
Rugstreeppad	Natuuratlas Zaanstad	vrij algemeen, overal	Tabel 3 - HR
Vroedmeesterpad	Natuuratlas Zaanstad	Niet, mogelijk in de toekomst vanuit Jisp en Amsterdam	Tabel 3 - HR
Libellen			
Groene glazenmaker	Natuuratlas Zaanstad	als zwerver waargenomen. Waarschijnlijk uit Utrechtse en Hollandse plassen gebied.	Tabel 3 - HR

Soorten	Bron	Presentie in Zaanstad	beschermingsniveau
Planten			
Aardakker	Natuuratlas Zaanstad	Zeldzaam, droge bermen	Tabel 1
Akkerklokje	Natuuratlas Zaanstad	Lokaal in bermen	Tabel 1
Brede orchis	Natuuratlas Zaanstad	zeldzaam, schraalland	Tabel 2
Daslook	Waarneming.nl	Enkele waarneming in bosje bij Assendelft	Tabel 2
Dotterbloem	Natuuratlas Zaanstad	vrij zeldzaam, langs slootkanten	Tabel 1
Gele helmblloem	Natuuratlas Zaanstad	Zeldzaam op muren	Tabel 2
Gewone vogelmelk	Natuuratlas Zaanstad	Vrij zeldzaam	Tabel 1
Grasklokje	Natuuratlas Zaanstad	Lokaal in bermen	Tabel 1
Grote kaardebol	Natuuratlas Zaanstad	Niet algemeen	Tabel 1
Harlekijn	Natuuratlas Zaanstad	vanaf 1995 verdwenen	Tabel 2
Hondskruid	Natuuratlas Zaanstad	Zeldzaam, schraalland	Tabel 2
Klein glaskruid	Natuuratlas Zaanstad	Zeldzaam	Tabel 2
Koningsvaren	Natuuratlas Zaanstad	vrij zeldzaam, veenmosrietland	Tabel 1
Krabbenscheer	Natuuratlas Zaanstad	Vrij zeldzaam, waterplant in zoet water ook in stedelijk gebied	Niet- wel essentieel voor libel groene glazenmaker
Moeraswespenorchis	Natuuratlas Zaanstad	zeldzaam, veenmosrietland	Tabel 2
Rietorchis	Natuuratlas Zaanstad	vrij algemeen, schraalland o.m. bermen	Tabel 2
Ronde zonnedauw	Natuuratlas Zaanstad	vrij zeldzaam, veenmosrietland	Tabel 2
Ruig klokje	Natuuratlas Zaanstad	Lokaal in bermen	Tabel 2
Steenbreekvaren	Natuuratlas Zaanstad	Zeer zeldzaam op muren	Tabel 2
Tongvaren	Natuuratlas Zaanstad	Vrij zeldzaam op muren	Tabel 2
Veenmosorchis	Natuuratlas Zaanstad	verdwenen	Tabel 2
Veldsalie	Natuuratlas Zaanstad	Lokaal in bermen	Tabel 2
Vleeskleurige orchis	Natuuratlas Zaanstad	zeldzaam, schraalland	Tabel 2
Welriekende nachtorchis	Natuuratlas Zaanstad	zeldzaam, veenmosrietland	Tabel 2
Wilde marjolein	Natuuratlas Zaanstad	Zeldzaam,	Tabel 2
Zwanenbloem	Natuuratlas Zaanstad	vrij algemeen, langs slootkanten	Tabel 1
Vogels met jaarrond beschermde nesten			
Boomvalk	Natuuratlas Zaanstad	schaars, in bosjes langs poldergebied	nest jaarrond beschermd
Buizerd	Natuuratlas Zaanstad	vrij algemeen in bossen en parken	nest jaarrond beschermd
Gierzwaluw	Natuuratlas Zaanstad	vrij algemeen in stedelijk gebied	nest jaarrond beschermd
Havik	Natuuratlas Zaanstad	zeldzaam in grote bomen in bossen en parken	nest jaarrond beschermd
Huismus	Natuuratlas Zaanstad	talrijk bij huizen	nest jaarrond beschermd
Kerkuil	Natuuratlas Zaanstad	schaars bij boerderijen	nest jaarrond

Soorten	Bron	Presentie in Zaanstad	beschermingsniveau
			beschermd
Ooievaar	waarneming.nl	foeragerend	nest jaarrond beschermd
Ransuil	Natuuratlas Zaanstad	vrij schaars, in bosjes, grote struiken en parken	nest jaarrond beschermd
Roek	waarneming.nl	sporadische voorbijganger, geen nesten bekend in gemeente	nest jaarrond beschermd
Slechtvalk	Natuuratlas Zaanstad	enkele nestlocaties in zeer hoge bouwwerken	nest jaarrond beschermd
Sperwer	Natuuratlas Zaanstad	vrij schaars, in stadsparken en bosjes langs polders	nest jaarrond beschermd
Steenuil	Natuuratlas Zaanstad	verdwenen, kleinschalig agrarisch landschap	nest jaarrond beschermd
Overige broedvogels			
Alle overige broedvogels		overall	in gebruik zijnde nesten beschermd

BIJLAGE 2 – BEHEERCATEGORIEËN EN BESCHERMDE SOORTEN

Onderstaande lijst geeft per beheercategorie welke beschermde soorten(groepen) *kunnen* voorkomen. Dit overzicht geeft een eerste idee van de ecologische verwachtingswaarde per beheercategorie.. Of de soorten daadwerkelijk voorkomen moet per locatie bepaald worden, conform hoofdstuk 5.2.1.

Tabel 1 Overzicht van mogelijk te verwachten soorten per beheercategorie. Voor soorten tussen haakjes geldt een uitermate lage verwachtingswaarde of zijn effecten alleen in uitzonderlijke gevallen te verwachten in die categorie.

Beheercategorie	Verwachtingswaarde Algemeen
Gazon (ongeveer 24x maaien)	Geen (B, A)
Ruw gras intensief (4x maaien)	B, Z, A, Vs, R, L, P
Ruw gras extensief (2x maaien)	B, Z, A, Vs, R, L, P
Hooigras intensief (2x maaien en afvoeren)	B, Z, A, Vs, R, L, P
Hooigras extensief (1x maaien en afvoeren)	B, Z, A, Vs, R, L, P
Rietland even jaar (1x maaien en afvoeren in even jaren)	B, Z, A, Vs, R, L, P
Rietland oneven jaar (1x maaien en afvoeren in even jaren)	B, Z, A, Vs, R, L, P
Uitzichthoeken (4x maaien)	B, Z, A, Vs, R, L, P
Ruigte (niet maaien)	B, Z, A, Vs, R, L, P
Bollenloof, Narcis	B, P
Bollenloof, Krokus	B, P
Begrazing Hooglanders	B, Z, A, Vs, R, L, P
Strand	Geen (B, A)
Heesters en botanische rozen	B, (P)
Halfheesters	B, (P)
Struikrozen	B, (P)
Hagen en blokhagen	B
Wisselperken	B, (P)
Vaste planten	B, (P)
Permanente plantenbakken	Geen (B)
Tijdelijke plantenbakken	Geen (B)
Boombakken	B
Bosplantsoen	B, B+, VL, (Z), A, R
Natuurvriendelijk bosplantsoen	B, B+, VL, (Z), A, R
Stadsbos jeugdfase 1-10 jaar (1x/4jr snoeien)	B, B+, (VL), (Z), A, R
Stadsbos gesloten ouder dan 10 jaar (1x/8jr snoeien)	B, B+, VL, (Z), A, R
Standaard bomen in jeugdfase (inclusief aanslagfase), niet vrijuitgroeiend	B, (B+), VL, (R)

Beheercategorie	Verwachtingswaarde Algemeen
Standaard bomen in jeugdfase (inclusief aanslagfase), vrijuitgroeïend	B, (B+), VL, (R)
Standaard bomen halfwasfase, niet vrijuitgroeïend	B, B+, VL, (R)
Standaard bomen halfwasfase, vrijuitgroeïend	B, B+, VL, (R)
Standaard bomen in volwasfase, niet vrijuitgroeïend	B, B+, VL, (R)
Standaard bomen in volwasfase, vrijuitgroeïend	B, B+, VL, (R)
Standaard bomen in eindfase, niet vrijuitgroeïend	B, B+, VL, (R)
Standaard bomen in eindfase, vrijuitgroeïend	B, B+, VL, (R)
Vormbomen, Knotbomen	B, B+, VL, (R)
Vormbomen, Bolbomen	B, (B+), VL, (R)
Vormbomen, Leibomen	B, (B+), VL, (R)
Vormbomen, Gekandelaberde bomen standaard	B, (B+), VL, (R)
Vormbomen, Gekandelaberde bomen intensief	B, (B+), VL, (R)
Vormbomen, Parasolbomen	B, (B+), VL, (R)
Overige bomen, Fruitbomen	B, B+, VL, (R)
Boomspiegels in verharding	(P)
Boomspiegels in gras	(P)

Afkorting (middel) zwaar beschermde soorten	
B	Broedvogels
B+	Broedvogels met jaarrond beschermde nesten
VL	Vleermuizen
Z	Overige zoogdieren (= noordse woelmuis en/of waterspitsmuis)
Vs	Vissen
R	Reptielen
A	Amfibieën
L	Libellen/Insecten
P	Planten

BIJLAGE 3 – AFSPRAKENLIJST WERKPROTOCOL

Aanleiding

De checklist wordt gebruikt om als laatste check vast te leggen hoe de werkzaamheden conform de Flora- en faunawet worden uitgevoerd. Dit is noodzakelijk om invulling te geven aan de zorgplicht van de Flora- en faunawet. Daarnaast laat het zien hoe de werkzaamheden conform de gedragscode Flora- en faunawet worden uitgevoerd (indien van toepassing).

Gebruik:

De opdrachtnemer zorgt ervoor dat de werkzaamheden conform de gedragscode plaatsvinden. In dit afsprakenformulier legt de opdrachtgever de afspraken met de opdrachtnemer vast.

Minimaal twee weken voor aanvang van de werkzaamheden wordt het afsprakenformulier ondertekend door de opdrachtgever. De aannemer/uitvoerder ondertekent als blijk van ontvangst, kennisname en akkoord. Het afsprakenformulier wordt in tweevoud opgemaakt; opdrachtgever en opdrachtnemer behouden elk een getekend exemplaar.

De opdrachtnemer instrueert het uitvoerende personeel en de eventuele onderaannemers over de gemaakte afspraken.

Na de realisatie van het werk worden de werkzaamheden geëvalueerd. De opdrachtnemer zorgt ervoor dat ten behoeve van de uiteindelijke evaluatie van de gedragscode, het afsprakenformulier inclusief de evaluatie van de werkzaamheden, verstuurd wordt naar het afdelingshoofd dat verantwoordelijk is voor de opdrachtverstrekking.

Locatie					
Datum					
Naam project					
Type werkzaamheden					
Welke soortgroepen zijn geïnterviewd?					
Wanneer heeft de inventarisatie plaatsgevonden?					
Zijn er beschermde soorten uit tabel 2 en 3 aangetroffen?					Ja / Nee
Bij 'Ja' vermeld de afspraken in onderstaande tabel					
Zijn er nesten aangetroffen van vogels met jaarrond beschermde nesten ?					Ja / Nee
Bij 'Ja' vermeld de afspraken in onderstaande tabel					
Afspraken per Soortgroep	Soort	Locatie op kaart	Aangewezen, gemarkeerd in het veld	FF-wet <small>Ontheffingsplichtig Ja/nee</small>	Ontheffing aanwezig? <small>Ja/nee</small>
Planten - Ontzien - Verplaatsen - Overig					
Vleermuizen - Ontzien verblijfplaats - Bomen met holten - Vliegroue - Overig					
Noordse woelmuis, waterspitsmuis - Ontzien - Verjagen - Overig					
Broedvogels - Ontzien nesten - Bomen met holten - Horsten roofvogels - Kolonievogels - Voorkomen van nestelen - Overig					
Reptielen - Ontzien leefgebied - Ontzien winterverblijf - Ontzien broedhoop - Ontzien eiafzetplaats - Verplaatsen - Overig					
Rugstreeppad - Ontzien - Ontzien voortplantingsgebied - Verplaatsen - Voorkomen ontstaan leefgebied - Overig					

BIJLAGE 4 – GENERIEKE AANPAK NATUUR

Momenteel wordt er voor iedere ontwikkeling een apart natuuronderzoek uitgevoerd. Dit kost vaak veel geld en tijd. Het ministerie van Economische Zaken heeft een nieuw middel beschikbaar gesteld om ontwikkelingen sneller te realiseren; de Generieke Aanpak Natuur. Hierbij kan in één keer voor een groot gebied een generieke ontheffing worden aangevraagd voor 10 jaar.

Wat is een generieke ontheffing?

Met een generieke ontheffing wordt in één keer een ontheffing voor een volledig gebied aangevraagd. De basis voor de aanvraag vormt het soortmanagementplan. Het gaat daarbij vooral om grootschalige ontwikkelingen of een combinatie van verschillende kleinere ontwikkelingen in een bepaald gebied. De grootte varieert van enkele woonwijken, een groot natuurterrein tot het grondgebied van één of meerdere gemeenten. Ruimtelijke ontwikkelingen die in dat gebied plaatsvinden kunnen onder bepaalde voorwaarden onder deze ontheffing vallen.

Soortmanagementplan

Een belangrijk onderdeel van de Generieke Aanpak zijn de soortmanagementplannen. In een soortmanagementplan (SMP) wordt beschreven hoe de bescherming van een soort(groep) op een duurzame manier wordt geborgd. Een SMP richt zich in de regel op kritische, zeldzame en vaak strikt(er) beschermde soorten.

Het idee achter een SMP is dat de beschermde soorten in een gebied moet kunnen blijven leven, ondanks of juist dankzij de ruimtelijke ontwikkelingen die er plaats vinden.

Er wordt vooraf nagedacht hoe met beschermde soorten wordt omgegaan, waardoor de ruimtelijke ontwikkeling in principe zonder planvertraging doorgang kan vinden. Door de uitgangspunten en maatregelen uit het plan op te nemen bij de aanbesteding en uitvoering van werkzaamheden, worden kosten bespaard, risico's afgedekt en maximale invulling gegeven aan de zorgplicht uit de wetgeving.

Voordelen

- In één keer duidelijkheid over alle verplichtingen en risico's in het kader van de Flora- en faunawet.
- Er is geen aparte onderzoeken of ontheffingsaanvragen meer nodig voor iedere afzonderlijke ruimtelijke ontwikkeling.
- De ontheffing kan voor alle beschermde soorten worden verleend, ook de zwaar beschermde soorten zoals vleermuizen en vogels.
- Onverwachte vertragingen of belemmeringen worden voorkomen.
- Kosten worden bespaard.
- Er wordt op een duurzame en een maatschappelijk verantwoorde wijze omgegaan met beschermde flora en fauna.

BIJLAGE 5 – TOELICHTING EISEN EN INHOUD NATUURONDERZOEK

Ter zake kundige

Het natuuronderzoek moet worden uitgevoerd door een ter zake kundig persoon op het gebied van de Nederlandse natuur. Het ministerie van EZ verstaat het volgende onder een “ter zake kundig” persoon:

- Op HBO, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie

en/of

- Als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau dat is aangesloten bij het netwerk Groene Bureaus

en/of

- Zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied)*

en/of

- Zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.*

*Let op! Mensen kunnen ook ter zake kundig zijn op het gebied van één of enkele soortgroep(en). Iemand kan alles van vogels weten maar geen kennis van planten hebben. Dit maakt hem/haar ter zake kundig op het gebied van vogels maar *niet* ter zake kundig op het gebied van planten.

Een lijst met adviesbureaus die zeker voldoen aan deze kwaliteitseisen is te vinden op de website van het Netwerk Groene Bureaus: <http://netwerkgroenebureaus.nl/de-vereniging/ledenlijst> of <http://netwerkgroenebureaus.nl/>.

Eisen natuuronderzoek

Quickscan flora en fauna

Het onderzoek moet worden uitgevoerd door een ter zake kundige (zie voorgaande paragraaf).

Het onderzoek dient minimaal te bestaan uit een eenmalig veldbezoek, eventueel aangevuld met een beknopt literatuuronderzoek.

Het rapport moet het volgende bevatten:

- een beknopte beschrijving van
 - het onderzoeksgebied;
 - de getoetste ontwikkeling;

- de relevante natuurwetgeving en –beleid;
- de gehanteerde methode;
- de datum van het veldbezoek en door wie;
- het (mogelijk) voorkomen van en gebruik door beschermde soorten op en nabij de projectlocatie;
- de effecten van de werkzaamheden op beschermde soorten;
- kaart met waarnemingen van het veldbezoek
- advies
 - of toetsing EHS en/of Natuurbeschermingswet 1998 noodzakelijk is**;
 - met betrekking tot mitigatiemaatregelen;
 - over noodzaak ontheffing Flora- en faunawet;
 - over eventueel vervolgonderzoek;
- conclusie met al de resultaten.

** n.b. Dit is dus nog geen toetsing.

Inventarisatie onderzoek

Inventarisatieonderzoek moet conform de geldende richtlijnen en eisen worden uitgevoerd. In de regel kunnen hiervoor de volgende documenten als basis worden gebruikt:

- Vigerende vleermuisprotocol <http://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol>
- Soortenstandaard zoals opgesteld door het ministerie, <https://www.hetInvloket.nl/onderwerpen/vergunning-en-ontheffing/dossiers/dossier/flora-en-faunawet-ruimtelijke-ingrepen/soortenstandaards>
- Inventarisatierichtlijnen van RAVON, FLORON, SOVON, Vlinderstichting, EIS Nederland, enz.

Afwijken van de richtlijnen kan nodig zijn en dient in de rapportage of offerte verantwoord te worden. De beschikbaarheid van tijd en geld mag echter niet bepalend zijn voor het volgen van het protocol, de motivatie kan alleen ecologisch inhoudelijk, bijvoorbeeld dat de (goed te omschrijven) weersomstandigheden hebben geleid tot andere waarneemperiodes.

Tabel 2 Globaal overzicht van onderzoeksintensiteit bij de diverse soortgroepen. LET OP! Dit overzicht geeft een indicatie van onderzoeksintensiteit. Moeilijke, grote, bijzondere plangebieden vragen om meer of ander onderzoek. Zo ook als er heel specifieke soorten verwacht worden. Hou er rekening mee dat meestal de volledige periode nodig is om het onderzoek uit te voeren. Daarnaast zijn vaak combinaties te maken met veldbezoeken voor de verschillende soortgroepen.

Soortgroep		Onderzoekintensiteit	Periode
Quickscan	globaal beeld van alle soortgroepen	1 veldbezoek	Jaarrond
Vogels	Uilen	2 nachtbezoeken/ navraag bij omwonenden	Februari – maart
	Overig (waaronder huismus)	2-4 ochtendbezoeken	Maart-juli
	Gierzwaluw en boomvalk	2 ochtendbezoeken	Juli-augustus
Vleermuizen	Zomer- en kraamverblijfplaatsen, Vliegroutes, Foerageergebied	2 á 3 nachtbezoeken	Mei-juli
	Paarverblijfplaatsen	2 nachtbezoeken	Augustus-september
Amfibieën		2 ochtendbezoeken	Maart-juli
Flora	Standplaatsen beschermde flora	1 dagbezoek	Afhankelijk van bloeiperiode maart-augustus
Reptielen	plaatjesmethode aanwezigheid vaststellen of visuele waarnemingen en interviews terreinbeheerders en -bezoekers	4-5x plaatjes checken Of minimaal 3 veldbezoeken	Juni-september Of Half maart- mei
Vlinders en libellen		2 dagbezoek	Juni-juli
Zoogdieren	muizen	Meerdere bezoeken (Lifetraps)	Augustus-september (oktober)
Vissen	Schepnet of electrovisserij	1 dagbezoek	april-oktober (evt. november-maart)

Mogelijke middelen:

Middel	Omschrijving
Bureaucheck	Zeer beperkte check van de activiteit of natuuronderzoek noodzakelijk is. In uitzonderlijke gevallen kan dit voldoende zijn. Deze stap kan ook overgeslagen worden. Uit te voeren door een ter zake kundige
Quickscan flora en fauna	Onderzoek of er (mogelijk) beschermde soorten zitten waarop effecten niet zijn uit te sluiten.
Inventarisatie / veldonderzoek	Gericht onderzoek naar beschermde soorten conform geldende richtlijnen
Mitigatie- en compensatieplan	Omschrijving van hoe omgegaan moet worden met de aangetroffen natuurwaarden. Soms is dit ook een onderdeel van één van de andere middelen
Ontheffing Flora- en faunawet	Ontheffing van het ministerie van Economische Zaken
Activiteitenplan	Onderdeel van de ontheffingsaanvraag met beschrijving en onderbouwing bij de aanvraag.
Ecologisch werkprotocol	Concrete beschrijving van handelwijze bij uitvoering. Meestal als onderdeel van het bestek te gebruiken.
Ecologische begeleiding	Begeleiding bij uitvoering. Een ter zake kundige kijkt mee en adviseert tijdens de uitvoering over de te volgen handelwijze.
Ecologische schouw	Voorafgaand aan de uitvoering voert een ter zake kundige een laatste check uit op aanwezige natuurwaarden.

Toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998

Een activiteit heeft mogelijk invloed op een Natura 2000-gebied. Doe een voortoets. Met een voortoets wordt getoetst of er een vergunning Natuurbeschermingswet 1998 noodzakelijk is.

Let op! In tegenstelling tot de Flora- en faunawet kent de Natuurbeschermingswet 1998 vaste benamingen en voorafgestelde opzet voor de toetsing:

Middel	Omschrijving
Voortoets of oriëntatiefase	Bepaald of er mogelijk een vergunning nodig is
Verslechterings- en verstoringstoets	Nav. Voortoets als alleen niet significante effecten verwacht worden. Biedt basis voor vergunning
Passende beoordeling	Nav. Voortoets als ook significante effecten verwacht worden. Biedt basis voor vergunning
ADC-toets	Nav. Passende beoordeling. Omschrijving alternatieven, dwingende reden van groot openbaar belang en compensatie. Biedt basis voor vergunning

BIJLAGE 6 – GEDRAGSCODE FLORA- EN FAUNAWET GEMEENTE AMSTERDAM

Juli 2009 versie 15
- Los bijgevoegd -

BIJLAGE 7 – ECOLOGISCH STROOMSCHEMA EN ECOLOGISCHE WAARDENKAART VOOR BAGGERWERKZAMHEDEN IN GEMEENTE ZAAINSTAD

Versie 1 december 2011

- Los bijgevoegd -



gemeente Zaanstad

Stadhuisplein 100, 1506 MZ Zaandam
Postbus 2000, 1500 GA Zaandam

T14 075
antwoord@zaanstad.nl
www.zaanstad.nl